

Simo Pokki

PÄIVÄHOITOPALVELUN VALINNANVAPAUDEN LISÄÄMINEN KUNTARAJAT YLITTÄMÄLLÄ

Selvityshenkilön raportti

Julkaisija	Julkaisun päivämäärä
Sosiaali- ja terveysministeriö	30.12.2009
Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)	Toimeksiantaja
Simo Pokki	Sosiaali- ja terveysministeriö
	HARE-numero ja toimielimen asettamispäivä

Julkaisun nimi

Päivähoitopalvelun valinnanvapauden lisääminen kuntarajat ylittämällä. Selvityshenkilön raportti

Tiivistelmä

■ Sosiaali- ja terveysministeriö asetti kesäkuussa 2009 selvityshenkilön selvittämään, miten vanhempien valinnanvapautta päivähoitopalvelun valinnassa voidaan lisätä mahdollistamalla päivähoitopaikan hakeminen yli kuntarajan ilman kotikunnan maksusitoumusta. Selvitys tuli luovuttaa 2009 loppuun mennessä.

Selvityksessä on päädytty sille kannalle, että kuntarajat tulee päivähoidossa avata. Selvityksessä asiaa selostetaan laajastikin, mutta tiivistäen voidaan todeta, että selvityksessä ei tullut esille mitään sellaista, minkä vuoksi uudistus kannattaisi jättää tekemättä. Uudistus olisi perheiden kannalta selkeästi valinnanmahdollisuuksia laajentava. Kuntien kannalta uudistus on turvallinen, mikäli lähtökohtana on, kuten selvityksessä esitetään, että päivähoitopaikkaa hakeva saa sen siinä tapauksessa, että toisen kunnan päivähoidossa on tilaa. Uutta kapasiteettia ei tarvitse rakentaa, ellei kunta itse niin päättä.

Vallitsevassa ja tulevassakin taloustilanteessa uudistuksen toteuttamisen tulee olla kuntien talouden ja toiminnan kannalta turvallinen. Kun uutta kapasiteettia ei välttämättä tarvita, voidaan voimavarat suunnata olemassa olevan palvelukapasiteetin mahdollisimman hyvää hyödyntämiseen. On mahdollista, että uudistus parhaimmillaan parantaa päivähoitopalvelujen kokonaistaloudellisuutta.

Selvityksessä korostetaan voimakkaasti lapsen etua ja päivähoidon lähipalveluluonnetta. Päivähoidon lähipalveluluonteesta johdosta uudistus tuleekin tuottamaan maltillisia muutoksia, sillä lähes poikkeuksetta kaikki vanhemmat pitävät päivähoitopalvelun keskeisenä arvona sitä, että palvelu on lähellä. Lähipalvelukäsitteen käyttöä laissa esitetään harkittavaksi.

Vanhempien tarve hakea lapselle päivähoitopalvelua toisesta kunnasta johtuu asuin-, työ- tai opiskelupaikan sijainnista siten, että toisen kunnan palvelut ovat luontevampi ja parempi vaihtoehto. Uudistus helpottaakin toteutuessaan monen perheen elämää mahdollistamalla toisen kunnan palvelujen hyödyntämisen. Selvityksessä esitetään, että valittaessa asiakkaita päivähoitoon, tulee kunnan huolehtia ensin omista asukkaistaan. Toisten kuntien hakijoista ensi sijalla ovat työstä ja opiskelusta johtuvat tarpeet.

Selvityksessä kiinnitetään runsaasti huomiota päivähoidon talouteen, kustannuksiin ja hintoihin. On odotettavissa, että kuntarajojen avaamisen myötä kunnat itsekin joutuvat asiaan aiempaa enemmän kiinnittämään huomiota. Asiakasmaksujen taso ja perusteet, maksuhyvitykset ja alennukset, kustannuslaskenta, tuotteistus ja hinnoittelu tulevat olemaan kehittämisen ja arvioinnin kohteena. Lisäksi kunnat joutuvat arvioimaan asiakasprosessinsa ja tilastointi- ja raportointijärjestelmänsä. Selvityksessä arvioidaan, että mikäli uudistus tämän kehitystyön kunnissa tuottaa, on se jo sinänsä merkittävää.

Asiasanat: lasten päivähoito, hoitomaksut, sosiaalipalvelut, valinta, vapaus

Bibliografiset tiedot

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:63
ISBN 978-952-00-2954-8 (PDF)
ISSN 1797-9897 (verkkojulkaisu)
URN: ISBN:978-952-00-2954-8
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2954-8>

Muut tiedot

www.stm.fi/julkaisut

Kokonaissivumäärä

58

Kieli

Suomi

Luottamuksellisuus

Julkinen

Kustantaja



SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Utgivare	Utgivningsdatum
Social- och hälsovårdsministeriet	30.12.2009
Författare	Uppdragsgivare
Simo Pokki	Social- och hälsovårdsministeriet
	Projektnummer och datum för tillsättande av organet

Publikationens titel

Ökning av valfriheten inom dagvården över kommungränserna. Utredningsmannens förslag

Referat

■ Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte i juni 2009 en utredningsman att utreda hur man kan öka föräldrarnas valfrihet inom dagvårdstjänsterna genom att göra det möjligt att ansöka om dagvårdsplats över kommungränsen utan betalningsförbindelse från hemkommunen. Utredningen skulle överlämnas före utgången av år 2009.

Utredningsmannen har kommit till slutsatsen att kommungränserna ska öppnas när det gäller dagvården. Utredningen redogör om saken ingående, men kortfattat kan man konstatera att det inte framgår någonting som skulle tala mot att reformen skulle genomföras. Reformen är för familjerna någonting som klart förbättrar deras valmöjligheter. För kommunerna är reformen trygg om utgångspunkten är, så som utredningen föreslår, att den som ansöker om dagvårdsplats får den under förutsättning att det finns plats i den andra kommunens dagvård. Ny kapacitet behöver inte skapas, om inte kommunen själv beslutar det.

I den rådande och även framtida ekonomiska situationen ska genomförandet av reformen med beaktande av kommunernas ekonomi och verksamhet vara tryggt. När ny kapacitet inte nödvändigtvis behövs kan resurserna riktas för att optimalt utnyttja den existerande servicekapaciteten. Det är möjligt att reformen i bästa fall förbättrar dagvårdstjänsternas totala ekonomi.

Utredningen betonar starkt barnets bästa och dagvårdens närservice natur. Med anledning av dagvårdens närservice natur ska reformen endast medföra måttliga förändringar, för nästan undantagslöst alla föräldrar anser dagvårdstjänsternas viktigaste värde vara att tjänsten finns nära tillgänglig. Det föreslås att man ska överväga att närservicebegreppet ska ingå i lagen.

Föräldrarnas behov av att ansöka om dagvårdstjänst för barnet hos en annan kommun beror på bostadsortens, arbets- eller studieplatsens läge genom att den andra kommunens tjänster är ett naturligare och bättre alternativ. Om reformen genomförs underlättar den också flera familjers liv genom att göra det möjligt att utnyttja en annan kommuns tjänster. Utredningen föreslår att när klienter väljs till dagvården ska kommunen först ta hand om sina egna invånare. Av sökande från andra kommuner har de vars behov beror på arbete eller studier företräde.

Utredningen fäster mycket uppmärksamhet vid ekonomin, kostnader och priser inom dagvården. Det är förväntat att i och med öppnandet av kommungränserna tvingas kommunerna själva mer än tidigare fästa uppmärksamhet vid frågan. Nivån på och grunderna för klientavgifterna, ersättningar och avdrag, kostnadsberäkning, produktifiering och prissättning kommer att vara föremål för utveckling och utvärdering. Dessutom kommer kommunerna att tvingas utvärdera sin klientprocess och sina system för statistik och rapportering. Utredningen bedömer att om reformen medför detta utvecklingsarbete i kommunerna, är det i sig ett framsteg.

Nyckelord

barndagvård, frihet, socialservice, val, vårdavgifter

Bibliografiska data

Social- och hälsovårdsministeriets rapporter 2009:63
ISBN 978-952-00-2954-8 (PDF)
ISSN 1797-9897 (online)
URN: ISBN:978-952-00-2954-8
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2954-8>

Övriga uppgifter

www.stm.fi/sv/publikationer

Sidoantal

58

Språk

Finska

Sekretessgrupp

Offentlig

Förlag


SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

Publisher	Date
Ministry of Social Affairs and Health, Finland	30 December 2009
Authors :	Commissioned by
Simo Pokki	Ministry of Social Affairs and Health
	Date of appointing the organ
Title of publication: Increasing the freedom of choice in day care services across municipal borders.	
Proposal by Rapporteur ad int.	
Summary	
<p>■ The Ministry of Social Affairs and Health appointed in June 2009 a Rapporteur ad int. to examine how the parents' freedom of choice in choosing child day care service could be increased by making it possible to seek day care across municipal borders without the home municipality's commitment to pay the costs. The report should be submitted by the end of 2009.</p> <p>The conclusion of the Rapporteur is that the municipal borders should be opened in regard to day care services. This issue is discussed broadly in the report, but it can be summarised that no such things appeared in the course of preparing the report why it would not be worthwhile to carry out the envisaged reform. The reform would clearly expand families' freedom of choice. For municipalities the reform is safe if the starting point is, as stated in the report, that a family applying for a day care place will obtain it if there is spare capacity in the other municipality's day care provision. New capacity need not be built, unless the municipality will itself so decide.</p> <p>From the point of view of municipal economy and functions it must be safe to carry out the reform in the prevailing economic situation and in the future. As new capacity will not necessarily be needed the resources can be targeted at making an optimal use of the existing service capacity. It is possible that the reform would, at its best, improve the total economy of the day care services.</p> <p>The report strongly emphasises the child's best interests and the community service nature of day care services. Since day care is community care the reform will only entail moderate changes, since almost all parents regard it as a vital value of day care that the service is provided in the vicinity of the family's home. It is proposed to be considered that the concept community service be used in the law.</p> <p>If parents need to look for day care services in another municipality that depends on the location of the municipality where they are resident, employed or studying so that the services of another municipality are a more natural and better option. Once implemented, the reform would facilitate the lives of many families by enabling use of services of another municipality. It is suggested in the report that when choosing clients for day care, the municipality must first see to it that its own residents obtain the service. As regards applicants from other municipalities, needs based on work and studies should be prioritised.</p> <p>A great deal of attention is paid to the economy, costs and prices of day care. It is to be expected that once municipal borders will be opened the municipalities themselves have to pay more attention to the matter. Accordingly, the level and criteria for the client fees, refunds of fees and discounts, cost accounting, productification and pricing should be developed and assessed. Furthermore, municipalities have to assess their client processes and statistical and reporting systems. The Rapporteur states that if the reform will generate the described developments in municipalities, it will as such be an important step forward.</p>	
Key words: care fees, child day care, choice, freedom, social services	
Bibliographic data	Other information
Reports of the Ministry of Social Affairs and Health 2009:63	www.stm.fi/en/publications
ISBN 978-952-00-2954-8 (PDF)	Number of pages
ISSN 1797-9897 (online)	58
URN: ISBN:978-952-00-2954-8	Language
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2954-8	Finnish
	Publicity
	Public
	Financier
	 MINISTRY OF SOCIAL AFFAIRS AND HEALTH

SISÄLLYS

KUVAILEHTI	3
PRESENTATIONSBLAD	5
DOCUMENTATION PAGE.....	7
1 TOIMEKSIANTO	11
Selvityshenkilö	11
Tehtävät.....	11
Selvityshenkilön tehtävä.....	11
Ohjausryhmä	11
Selvityksen aikataulu.....	11
2 SELVITYSTYÖN TOTEUTUS	12
Ohjausryhmän työskentely.....	12
Kysely kunnille	12
Kuntien toimintamallien kartoittaminen	12
Taloudelliset selvitykset.....	12
Keskustelut.....	12
3 SELVITYKSEN LÄHTÖKOHTIA.....	13
4 KUNTAKYSELY	15
4.1 Yleistä.....	15
4.2 Kuntien väliset toimintamallit.....	15
4.3 Päivähoidon tunnuslukuja vastaajakunnissa	16
4.4 Kuntien välinen yhteistyö erityisen tuen ja vuorohoidon osalta.....	17
4.5 Kuntien käsityksiä kuntarajat ylittävän päivähoidon laajentamisesta	18
4.5 Kuntien välinen kilpailu lisääntyy hallitsemattomasti	18
4.6 Muut kysymykset	18
5 KUNTIEN VÄLILLÄ KÄYTÖSSÄ OLEVAT TOIMINTAMALLIT KUNTARAJAT YLITTÄVÄN PÄIVÄHOIDON OSALTA.....	20
5.1 Yleistä.....	20
5.2 Pääkaupunkiseutu.....	20
5.3 Tampereen seutu	22
5.4 Jyväskylän seutu	23
5.5 Oulun seutu.....	25
5.6 Porin seutu (Karhukunnat)	25
5.7 Turun seutu	26
5.8 Muita sopimus pohjaisia kuntien yhteistyömalleja.....	26
5.9 Yhteen veto kuntien käyttämistä toimintamalleista.....	26
6 PÄIVÄHOIDON TALOUDESTA.....	29
7 LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ.....	31

8	ESITYKSET VALINNANVAPAUDEN LISÄÄMISEKSI PÄIVÄHOITOPALVELUISSA KUNTARAJAT YLITTÄMÄLLÄ	34
8.1	Yleistä	34
8.2	Valinnanvapauden laajentaminen	34
8.3	Päivähoitopalvelun hakeminen	35
8.4	Päivähoitopaikkojen tilanne kunnassa	35
8.5	Päivähoito lähipalveluna	36
8.6	Kuntien väliset korvaukset ja päivähoidon hinta	36
8.7	Asiakasmaksujen laskutus	36
8.8	Erityinen tuki	37
9	ARVIO UUDISTUKSEN VAIKUTUKSISTA	39
	LIITTEET	40
	LIITE 1. Kuntakyselyn saatekirje	40
	LIITE 2. Pääkaupunkiseudun sopimus päivähoidon järjestämisestä kuntien välisenä ostopalveluna	43
	LIITE 3. Tampereen seudun sopimus päivähoidon seudullisesta yhteistoiminnasta	45
	LIITE 4. Jyväskylän seudun sopimus ja toimintaprosessin kuvaus	47
	LIITE 5. Porin seudun eli ns. karhukuntien seudullisen päivähoidon yleissopimus 1.8.2008	51
	LIITE 6. Päivähoidon minimikustannusten laskentamalli	53

I TOIMEKSIANTO

Selvityshenkilö

Sosiaali- ja terveysministeriö on 26.6.2009 asettanut asiantuntija Simo Pokin selvittämään, miten päivähoitopaikan valinnanvapautta voidaan lisätä kuntarajat ylittämällä.

Tehtävät

Hallitus on linjannut, että kuntien on suunniteltava ja järjestettävä sosiaali- ja terveyspalvelut käyttäjien näkökulmasta joustavasti. Lasten päivähoidon kuntarajat ylittävä valinnanvapaus on tärkeä lasten päivittäisen hoidon sujuvoittamisen näkökulmasta tilanteessa jossa vanhemmat käyvät töissä kotikuntansa ulkopuolella. Kunta- ja palvelurakennehankkeen yhteydessä laadituissa kaupunkiseutusunnitelmissa asiaa on pidetty tärkeänä, mutta sopimuskäytäntöjä on pidetty monimutkaisina. Kunnat ovat jonkin verran toteuttaneet valinnanvapautta keskinäisillä sopimuskäytännöillään.

Selvityshenkilön tehtävä

- Tehdä otospohjainen selvitys kuntarajat ylittävistä päivähoitomalleista.
- Selvittää miten on mahdollista helpottaa kuntarajat ylittävien päivähoitopalvelujen saatavuutta.
- Selvittää ja tehdä ehdotus tarvittavista lainsäädännöllisistä muutoksista.
- Tehdä ehdotus korvaus- ja sopimuskäytännöistä kuntien välillä.

Ohjausryhmä

Hankkeelle on asetettu seuraava ohjausryhmä.

Puheenjohtaja	Päivi Sillanaukee, osastopäällikkö, STM
Jäsenet	Risto Kortelainen, muutosjohtaja, Jyväskylän kaupunki
	Kari Virta, perusturvajohtaja, Ylöjärven kaupunki
	Satu Järvenkallas, päivähoidon johtaja, Helsingin kaupunki
	Anna-Maija Haliseva-Lahtinen, erityisasiantuntija, Kuntaliitto
	Tarja Kahiluoto, neuvotteleva virkamies, STM

Ohjausryhmän sihteerinä toimii selvityshenkilö.

Selvityksen aikataulu

Selvitys luovutetaan sosiaali- ja terveysministeriölle 31. joulukuuta 2009 mennessä.

2 SELVITYSTYÖN TOTEUTUS

Selvitystyö on sisältynyt seuraavat osat:

Ohjausryhmän työskentely

Ohjausryhmä on kokoontunut selvitystyön aikana kolme kertaa. Ohjausryhmä on kommentoinut selvitystyötä ja raporttia työn edetessä.

Kysely kunnille

Kaikille Manner-Suomen kunnille on tehty syys- ja lokakuun 2009 aikana verkkokysely. Vastanneita kuntia oli 231/332, vastausprosentin ollessa 70 %.

Kuntien toimintamallien kartoittaminen

Edellä mainitun kyselyn lisäksi kuntien käytäntöjä on kartoitettu selvittämällä eräiden sellaisten alueiden käytäntöjä ja toimintatapoja, joiden tiedettiin olevan ainakin osin systemaattisia ja kirjallisiin sopimuksiin pohjautuvia. Tiedot on saatu kuntien kyselystä, kuntien sopimuksista ja muusta kirjallisesta aineistosta sekä haastattelemalla osaa kunnista.

Taloudelliset selvitykset

Kunnille tehdyn kyselyn tulosten sekä muun aineiston avulla selvityksen osana on määritetty nykyisin käytössä olevia päivähoitojen hintoja ja kuntien välisiä korvauskäytäntöjä. Lisäksi arvioidaan olemassa olevan päivähoitojen kustannuslaskenta ja – vertailuaineiston avulla asiaa.

Keskustelut

Selvityksen yhteydessä on käyty useita keskusteluja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa. Nämä keskustelut ovat toimineet tausta-aineistona, jota ei ole tarkemmin dokumentoitu. Varsinaisia haastatteluita tai kuulemisia ei katsottu tarpeelliseksi toteuttaa työn luonteesta ja toimeksiannosta sekä verkkokyselyn suuresta laajuudesta johtuen.

3 SELVITYKSEN LÄHTÖKOHTIA

Suomalaista päivähoitojärjestelmää pidetään yleisesti hyvänä ja onnistuneena. Väitettä tukee se, että päivähoito saa jatkuvasti perheiltä, päivähoito- ja varhaiskasvatuspalvelujen ja esiopetuspalvelun käyttäjiltä kiitettävää palautetta. Lisäksi päivähoito on korkealla kunta-laisten käsityksissä eri kuntapalvelujen tärkeydestä. Päivähoitopalvelujen resursointi on pääosin tilastojen mukaan kunnossa ajoittaisista kriittisistä mielipiteistä huolimatta. Päivähoito palvelee perheitä kokopäiväisesti, osapäiväisesti ja osa-aikaisesti tarvittaessa ympäri vuorokauden ja ympäri vuoden. Henkilökunta on innostunut, hyvin koulutettua, tiimityöhön suuntautunutta mutta matalapalkkaista. Myös päivähoidon fyysiset puitteet ovat pääosin erinomaisessa kunnossa.

Päivähoitojärjestelmä on muutoksessa. Perhepäivähoitajien eläköityminen on kiihtymässä, mikä merkitsee paineita päiväkotinvestointeihin. Päivähoitolain uudistamisen käynnistyminen ja päivähoidon hallinnon alaa koskeva keskustelu luovat epävarmuuden tunnetta. Kuntien taloudellinen tilanne tuottanee merkittäviäkin rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia päivähoitopalveluihin. Palveluseteliä ollaan uuden lain myötä ottamassa osaksi palvelujärjestelmää, mikä laajentaa kuntien ja asiakkaiden valinnanmahdollisuuksia jo käytössä olevan yksityisen hoidon tuen ja siihen liittyvien kuntalisten lisäksi. Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden vaikutukset kasvatuskulttuuriin sekä perheiden ja päivähoitojärjestelmän työnjakoon keskusteluttavat kansalaisia, poliitikkoja ja asiantuntijoita.

Suomalaista päivähoitoa, kuten jossain määrin muutakin palvelujärjestelmää, on moitittu siitä, ettei asiakkaan toiveita, tarpeita ja näkemyksiä oteta riittävästi huomioon. Hyvinvointipalveluita on moitittu järjestelmäkeskeisiksi. Joiltain osin kritiikki osuneen oikeaan päivähoidonkin osalta. Järjestelmää on mahdollista muuttaa huomattavastikin asiakaslähtöisemmäksi kehittämällä palveluketjua, vanhempien roolia hakuprosessissa, teknologian käyttöä ja päivähoidon tulosityksiköiden tulosvastuuta asiakaslähtöisyyden suuntaan. Yhtenä merkittävänä tekijänä asiakassuuntautuneisuuden ja –lähtöisyyden parantamisessa on perheiden valinnanvapauden kasvattaminen yli kuntarajan.

Kuntarajojen ylittäminen eli kunnallisen tai yksityisen päivähoidon hakeminen on nykyään kunnille tuttua. Käytännössä jokainen kunta on jossain vaiheessa ostanut tai myynyt päivähoitoa. Kuitenkin, kun tarkastellaan niiden perheiden ja lasten kokonaismäärää, jotka ovat toisen kunnan kuin kotikunnan asiakkaita, voidaan havaita, että määrä jää kuitenkin alle yhden prosentin kokonaismäärästä laskettuna. Voidaan myös havaita, että niiden kuntien ja seutukuntien osuus, joilla on sopimuspohjaista ja systemaattista yhteistyötä, ei ole vielä edes puolta kaikista kunnista. Asiakaslähtöisyyttä tavoiteltaessa on kuntarajojen avaaminen erinomainen tapa parantaa järjestelmää, tehdä siitä avoimempi ja joustavampi. Samalla on selvää, että tällä uudistuksella olisi suhteellisen merkittävä vaikutus päivähoidon talouteen moneltakin osin. Ottaen huomioon vallitsevan taloustilanteen on myös hyvää se, että kuntarajojen avaaminen tuottaa mahdollisuuden jopa tuottavuuden parantamiseen, kun päivähoidon vapaata kapasiteettia voidaan seudullisesti hyödyntää.

Joissain tapauksissa asuin- ja työpaikan sijainti saattaa olla sellainen, että päivähoitopalvelu vähän etäämpää tai muualta kuin kotikunnasta on perusteltu. Lisäksi kuntaliitokset saattavat luoda tilanteita, joissa kuntien maantieteellinen asema tai rakenne voi olla sellainen, että päivähoidon järjestäminen on helpompaa naapurikunnassa kuin kotikunnassa. Nämä tapaukset näyttävät kuitenkin olevan poikkeuksia, joita on noin yksi sadasta.

Nykytilanteessa merkittävin tarve kuntarajat ylittävään päivähoitoon syntyy, kun perhe muuttaa ja vanhemmat haluavat pitää lapsen tutussa päivähoitopaikassa. Lisäksi osa muualta kuin kotikunnassa tapahtuvasta päivähoidosta johtuu tilanteesta, jossa lapsi asuu yhteishuoltajuudesta johtuen esimerkiksi vuoroviikoin molempien vanhempien luona.

Päivähoitojärjestelmämme on nykyisin monimuotoinen. Kunnat tarjoavat 0-7-vuotiaille päiväkotihoidon, ryhmäperhepäivähoitoa, perhepäivähoitoa hoitajan omassa kodissa tai perheen kodissa kolmiperhehoitona sekä avoimia varhaiskasvatuspalveluita monessa eri muodossa. Lisäksi tarjotaan samoja palveluita iltaisin, viikonloppuisin ja öisin. Erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille on omat palvelunsa. Voidaan todeta, että erilaisia päivähoitotuotteita ja – palveluita on kymmenittäin. Suuri tuotevalikoima on suuri haaste etenkin pienelle kunnalle. Haja-asutusalueilla kaikkia palveluita ei ole välttämättä mahdollista tarjota. Tältä osin kunnat ovat hakeutuneetkin yhteistyöhön, jotta mahdollisimman suuri osa palveluista kyettäisiin tarjotessa jokaisella asukkaalla turvaamaan.

Päivähoitoa tulee antaa lapsen äidinkielenä olevalla suomen-, ruotsin- tai saamenkielellä. Joissain kunnissa kieliryhmän lasten määrä on niin pieni, että päivähoitoon ostaminen toisesta kunnasta on jopa ainoa vaihtoehto. Näin kunnat jo toimivatkin.

Uudistettaessa päivähoitopalveluita on syytä painotetusti arvioida kaikissa ratkaisuissa, toteutuuko lapsen etu. Kysymys on olennainen myös silloin, kun pohditaan kuntarajojen avaamista päivähoitopalvelua haettaessa. Päivähoidon laatutekijöistä vanhempien ja myös yli 3-vuotiaiden lasten kannalta nousee keskeisenä esille päivähoitopalvelun luonne lähipalveluna. Erilaisissa kyselyissä, tutkimuksissa, selvityksissä ja tilastoissa voidaan asia havaita. Toinen keskeinen ja mainitsemisen arvoinen, lähipalveluun liittyvä laatutekijä, on sisarusten saaminen samaan päivähoitopaikkaan.

Lapsen kannalta päivähoitopalvelun sijoittuminen kauemmas kotoa sisältää pienen riskin siitä, että lapsi jää oman lähiyhteisönsä ulkopuoliseksi. Toisaalta voidaan todeta, että kasvu-keskuksissa ei nykyisinkään kyetä takaamaan päivähoitoa lähipalveluna jokaiselle perheelle. Pienen, alle kouluikäisen lapsen elämässä kaverit, sosiaalinen verkosto on merkittävä varsinkin tässä ja nyt, mutta toisaalta pienen lapsen kannalta on myös tärkeää, että perheen arki ja vanhempien työssäkäynti sujuu joustavasti.

Perheen hakiessa päivähoitopalvelua yli kuntarajan on syynä useimmiten työ- tai asuinpaikan sijainti. Syynä voivat olla myös laadulliset tekijät. On perheitä, jotka vuorohoidon tai erityispäivähoidon asiakkaina joutuvat ylittämään kuntarajan tahtomattaankin, kun kotikunta ostaa palvelut naapuriltaan.

Kuntarajojen avaaminen päivähoidossa lisää todennäköisesti päivähoitopalvelun hakeamista toisesta kunnasta jonkin verran. Muutokset tulevat kuitenkin olemaan hallittavia. Tämän takaavat päivähoitoon vahva luonne lähipalveluna, suomalaisen päivähoitoon korkea taso koko maassa sekä päivähoitopalvelun saatavuus toisesta kunnasta vain, jos siellä on vapaata tilaa.

4 KUNTAKYSELY

4.1 Yleistä

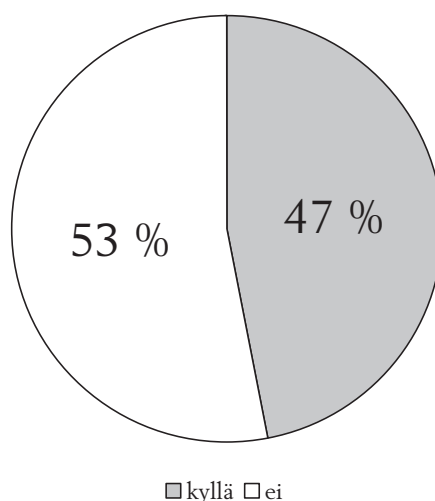
Kuntakysely toteutettiin verkkokyselynä syys-lokakuussa 2009. Mahdollisuus vastaamiseen tarjottiin kaikille Manner-Suomen kunnille. Kuntia on 332, joista kyselyyn vastasi 231. Vastaa-ajista noin 80 prosenttia oli päivähoiton johtajia. Muussa tapauksessa vastaajat olivat päivähoiton asiantuntijatehtävissä toimivia tai kyseessä olevan toimialan johtajia.

Kyselyn vastausprosentti oli 70 prosenttia ja se nousi oletettua korkeammaksi, mikä viestinee siitä, että teema on koettu tärkeäksi. Kuntien osalta alueellinen kattavuus on hyvä. Kuntien asukasmäärä on yli 80 prosenttia Manner-Suomen asukkaista. Mukana ovat myös kuusi suurinta kaupunkia eli Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu. Kyselyn tuloksia voidaan siis pitää kokonaisuutena luotettavina.

4.2 Kuntien väliset toimintamallit

Kyselyyn vastanneista kunnista 47 prosenttia ilmoitti, että heillä on toisten kuntien kanssa sovittu toimintamalli. Kovinkaan monen kunnan välillä ei ole varsinaista kirjallista sopimusta tai asiakirjaa, missä toimintamallista sovittaisiin. Yleensä on vain sovittu, että kuntarajojen ylittäminen on mahdollista tietyllä tavalla ja tiettyyn hintaan. Yhteistyötä on hoidettu tilanteen mukaan. Useimmissa kunnissa kuntarajojen ylittämistä tapahtuu melko harvoin, jolloin raskaiden sopimusten tai vastaavien laatiminen ei välttämättä ole edes perusteltua.

Onko teillä ollut muiden kuntien kanssa sovittu toimintamalli, kun perhe on halunnut päivähoitopaikan yli kuntarajan?



KUVIO 1. Kuntien väliset sovitut toimintamallit kuntarajat ylittävän päivähoiton osalta

4.3 Päivähoidon tunnuslukuja vastaajakunnissa

Kyselyyn vastanneiden kuntien päivähoidossa olevien lasten määrä oli yli 172 000. Kunnilta kysyttiin kuinka paljon lapsia on:

- Oman kunnan lasten määrä muiden kuntien kunnallisessa päivähoidossa
- Muiden kuntien yksityisessä päivähoidossa (mikäli tiedossa)
- Muiden kuntien lasten määrä oman kunnan kunnallisessa päivähoidossa
- Muiden kuntien lasten määrä oman kunnan yksityisessä päivähoidossa

Tietojen tarkkuus on hyvä, kun arvioidaan tietoja kunnallisen palvelun piirissä olevista ja muissa kunnissa yksityisessä hoidossa olevista lapsista. Oman kunnan alueella olevien muiden kuntien lasten osalta tietoja ei kaikissa kunnissa kerätä.

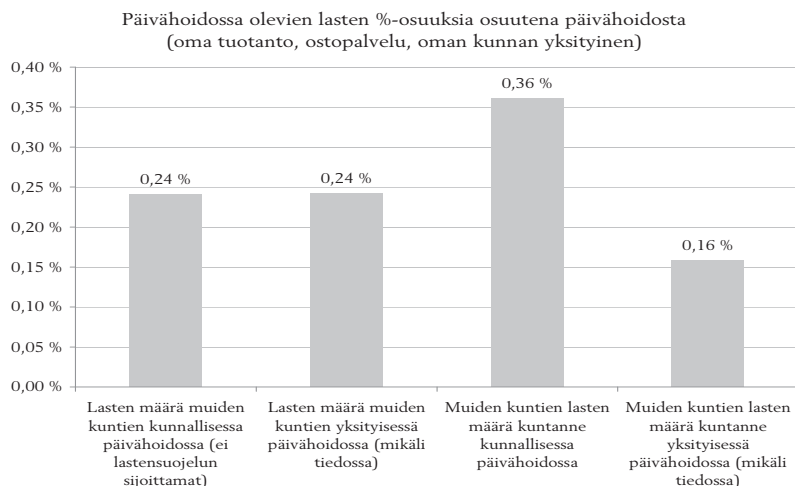
Kunnallisessa hoidossa ja ostopalveluissa olevien lasten osuus oli yhteensä vastaajakunnissa 91 prosenttia päivähoidossa olevista. Yksityisessä hoidossa olevien osuus oli vastaavasti 8,5 prosenttia. Nämä osuudet vaihtelivat suurestikin kunnittain. Monilla kunnilla ei ole lainkaan yksityistä hoitoa, kun taas esimerkiksi Hausjärvellä osuus oli 38, Keravalla 19,5, Oulussa 17,8, Espoossa 13,6 ja Turussa 12,6 prosenttia. On huomioitava, että kunnallisen päivähoidon luvussa ovat mukana ostopalvelut, jotka rinnastuvat voimakkaammin kunnalliseen kuin yksityiseen päivähoitoon. Rinnastumisen aste on myös kiinni ostopalvelusopimusten luonteesta.

Vastausten perusteella oman kunnan lapsista hoidettiin keskimäärin naapurikunnissa 0,24 prosenttia. Absoluuttisena määränä kyse on 416 lapsesta, jolloin keskiarvo on 1,8 lasta per kunta. Vastaavasti muiden kuntien lasten osuus vastaajakunnan päivähoidossa oli 0,36 prosenttia, jolloin tarkka määrä on 622 lasta ja keskiarvo 0,36 prosenttia. Ero kuntien välillä selittyy sillä, että vastaajakuntien joukossa ei ole kaikkia kuntia. Suurimpia vastaanottajia ovat suhteellisesti Kaskinen (14,3 prosenttia päivähoidossa olevista lapsista muista kunnista), Pelkosenniemi (10 %) ja Vesanto (6,5 %). Kuten havaitaan, ovat nämä kunnat pääasiallisesti pieniä kuntia, joille palvelujen järjestäminen voi olla haasteellista esimerkiksi etäisyyksistä johtuen, ja joilla toisaalta yhdenkin lapsen osuus on useita prosenttiyksiköitä.

Suurimpia luovuttajia (voitaisiin puhua myös maksajista tai ostajista) ovat suhteellisesti Rantasalmi (3,8 prosenttia päivähoidossa olevista hoidossa muussa kunnassa), Punkalaidun (3,4 %), Pertunmaa (3,3 %), Myrskylä (4,4 %) ja Enontekiö (5,4 %). Tältäkin osalta kyse on melko pienistä kunnista.

Eniten päivähoitopalvelua toisille kunnille myyvät Helsinki (85 lasta), Hyvinkää (10), Jyväskylä (22), Kauniainen (16), Pieksämäki (8), Porvoo (9), Pori (8), Siilinjärvi (21), Tampere (45), Vantaa (44), Vihti (12), Espoo (14) ja Kuopio (8).

Eniten palvelua ostavat Helsinki (37 lasta), Tampere (8), Jyväskylä (8), Vantaa (72), Espoo (39), Oulu (10), Ilmajoki (9), Kuopio (18) ja Laukaa (12). Määrät eivät ole myynnin eivätkä ostamisen osalta merkittäviä suhteessa kunkin kunnan lasten kokonaismääriin. Pelkästään pääkaupunkiseudulla on päivähoidossa yli 40 000 lasta.



KUVIO 2. Kuntarajat ylittävien lasten osuudet kaikista päivähoidossa olevista

Kuntarajojen yli liikkuvia lapsia on siis kyselyn perusteella 2009 tasossa ollut yhteensä vastaajakunnissa noin 1450 lasta. Tämä on noin 0,8 prosenttia kokonaismäärästä. Mikäli tilastot olisivat tarkkoja myös yksityisen hoidon osalta molempiin suuntiin, voitaisiin vetää johtopäätös, että noin yksi prosentti päivähoidon asiakkaista ylittää kuntarajan päivähoitoon saamiseksi.

Päivähoidon kustannuksia voidaan karkeasti laskea vuositasolla, kun kerrotaan päivähoitossa olevien lasten määrä 11 000 eurolla, joka on päivähoitopalvelun keskimääräinen bruttokustannus hoidossa olevaa lasta kohden.

Keskiarvon ja prosenttiosuudenkin perusteella voidaan arvioida, että kuntarajojen ylittämisessä on enemmän vielä kysymys yksittäistapauksista kuin laajamittaisesta osasta palvelutuotantoa. Silti on helppo arvioida, että jokaisen yksittäisen perheen osalta kyse on eri tavalla arkista elämää helpottavasta mahdollisuudesta.

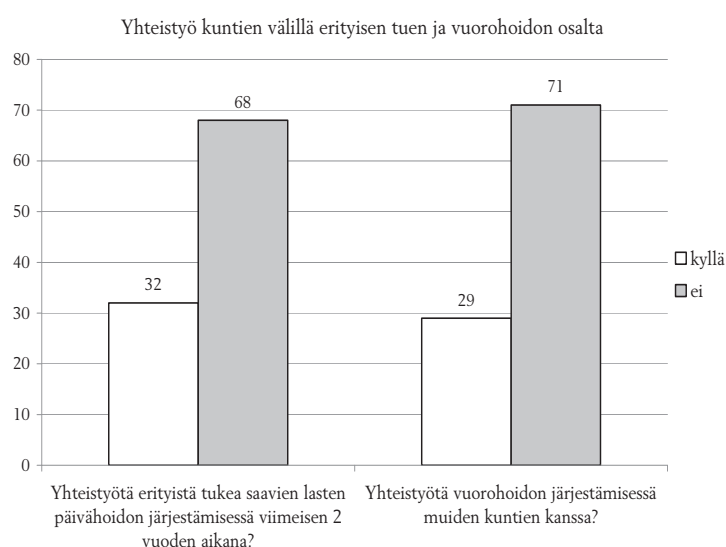
4.4 Kuntien välinen yhteistyö erityisen tuen ja vuorohoidon osalta

Kunnilta kysyttiin yhteistyön toteutumisesta erityisen tuen ja vuorohoidon osalta. Erityisen tuen kohdalla yhteistyötä viimeisen kahden vuoden aikana oli tehnyt 32 prosenttia kunnista. Yhteistyön tarkoituksena oli muun muassa:

- Erityispäivähoidon palveluiden hankkiminen toisesta kunnasta, muun muassa vaikeavammaisen lapsen palveluiden järjestäminen
- Puheterapeutin palveluiden käyttö
- Yhteisen kiertävän erityislastentarhanopettajan (Kelto) palvelut
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen
- Keltojen yhteistoimintaa
- Henkilöstön koulutus

Vuorohoidon osalta yhteistyötä oli tehnyt 29 prosenttia kunnista. Yhteistyön muotona oli vuorohoidon palvelun ostaminen yli kuntarajan.

Kuntien välisen yhteistyön kartoitusta koskeviin lukuihin vaikuttaa jossain määrin se, että mukana on muun muassa kuntayhtymiä, joissa yhteistyö kuntien välille syntyy automaattisesti. Mikäli näiden kuntien osuus vähennetään tuloksista, pienenee yhteistyötä tehneiden kuntien joukko ja osuus jonkin verran.



KUVIO 3. Yhteistyö kuntien välillä erityisen tuen ja vuorohoidon osalta

4.5 Kuntien käsityksiä kuntarajat ylittävän päivähoidon laajentamisesta

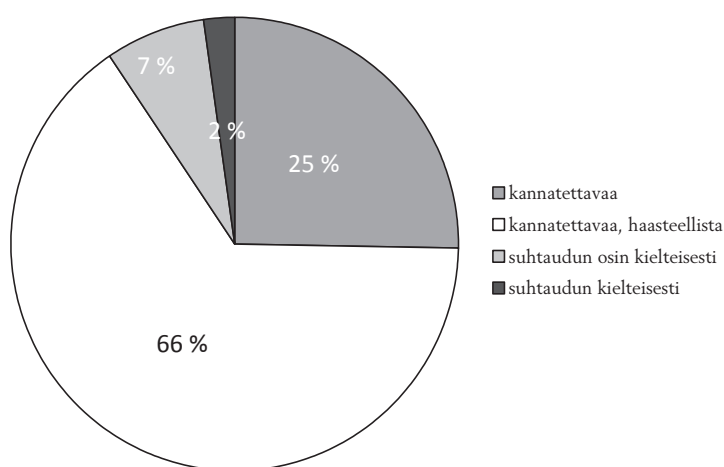
Vastaajien käsitys siitä vaihtoehdosta, että perheiden mahdollisuutta hakea päivähoitoa muista kunnista laajennetaan, oli yllättävän myönteinen. Erittäin myönteisesti tai varovaisen myönteisesti suhtautuvien (kannatettavaa/kannatettavaa, mutta haasteellista) osuus oli 91 prosenttia. Kriittisempiä oli yhdeksän prosenttia, joista vain kaksi prosenttia vastustaa (osin kielteinen/kielteinen suhtautuminen) mahdollista uudistusta. Kyselyssä tarjottiin niille vastaajille, jotka suhtautuvat kielteisesti asiaan mahdollisuus tarkentaa sanallisesti vastaustaan. Niistä näkyi, että ainakin osa vastaajista oletti uudistuksen tarkoittavan subjektiivisen oikeuden laajentamista yli kuntarajojen, eli että kunnan tulee tuottaa palvelu kaikille hakijoille ilman rajoituksia. Esille nousi tämän lisäksi muun muassa seuraavia asioita:

4.5 Kuntien välinen kilpailu lisääntyy hallitsemattomasti

Uudistusta ei tarvita, koska kuntarajat voi ylittää yksityisen hoidon tuen ja palvelusetelin avulla

- Niistä kunnista, joissa ei ole tarjolla riittävästi päiväkotihoidtoa (=pienet kunnat), tultaisiin niihin kuntiin, joissa hoitoa on
- Omissakin asukkaissa on hoitamista
- Järjestäminen olisi kallista

Mitä mieltä tavoitteesta, että perheet voisivat hakea päivähoitoa siitä kunnasta, joka sitä perheen kannalta parhaiten pystyy tarjoamaan?



KUVIO 4. Vastaajien suhtautuminen mahdolliseen uudistukseen koskien kuntarajat ylittävää päivähoitoa

4.6 Muut kysymykset

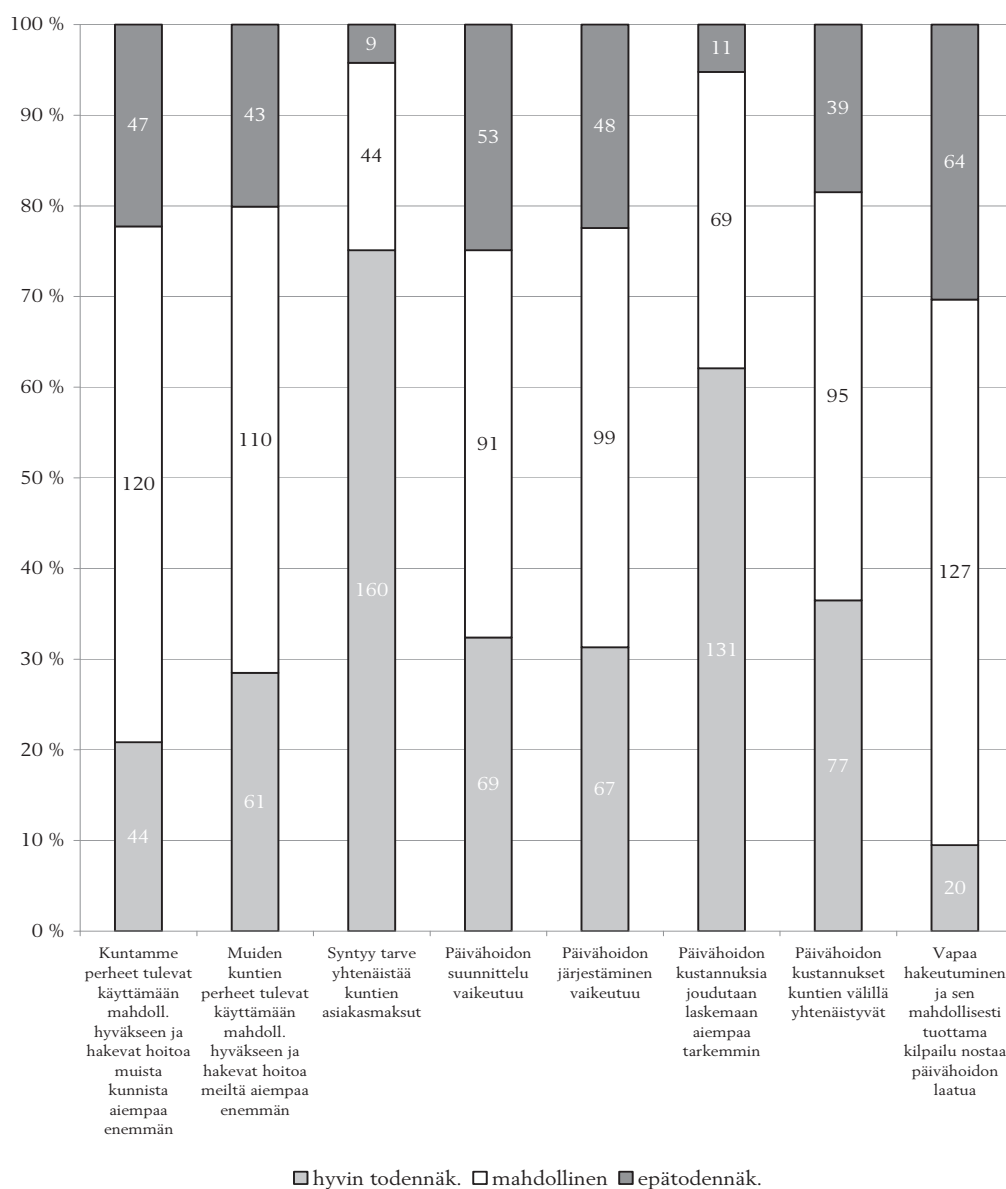
Kyselyssä tarjottiin vastaajille mahdollisuus arvioida, millainen vaikutus kuntarajat ylittävän päivähoidon laajentamisella olisi muun muassa vanhempien valintoihin ja päivähoidon talouteen sekä laatuun. Tämän osion mielenkiintoisin tulos oli se, että vastaajat näkivät mahdollisen uudistuksen vaikuttavan erityisesti talouteen liittyviin prosesseihin ja orientaatioon. Erityisen merkittävänä voidaan jopa kansallisesti pitää sitä, että kunnat näkevät uudistuksen johtavan asiakasmaksujen yhtenäistämiseen, päivähoidon kustannuslaskennan tarkentumiseen ja kustannustason (resurssien) yhtenäistymiseen.

Vastaajat pitivät todennäköisenä, että vanhemmat tulevat käyttämään mahdollisuutta ylittää kuntarajat aiempaa enemmän. Vastausten perusteella vastaajat arvioivat, että liiketä suuntautuisi siten, että heillä olisi enemmän tulijoita kuin lähtijöitä. Tämä saattaa

kuvastaa myös vahvaa luottamusta oman toiminnan laatuun. Kysyttäessä johtaisiko mahdollinen uudistus laadun paranemiseen arvioivat vastaajat tämän kehityksen epätodennäköiseksi.

Päivähoidon järjestämiseen liittyvien kysymysten osalta mielipiteet jakoutuivat merkittävästi. Avovastausten perusteella voidaan todeta, että osa vastaajista on niin tottunut kuntien yhteistyöhön, ettei mahdollinen uudistus muuta välttämättä arjen toiminnan tasolla mitään. Osa taas näkee jonkinasteista uhkaa siinä, että kuntarajat avataan ja asiakkaiden valinnanmahdollisuuksia lisätään.

Alla olevassa taulukossa on kuvattuna tämän osion tulosgrafiikka kokonaisuudessaan. Analyysia tehtäessä on erityistä huomiota kiinnitetty niihin vastauksiin, joissa pidetään kehitystä kyseessä olevan asian kohdalla erittäin todennäköisenä.



KUVIO 5. Kuntien käsitys kuntarajojen avaamisen vaikutuksista

5 KUNTIEN VÄLILLÄ KÄYTÖSSÄ OLEVAT TOIMINTAMALLIT KUNTARAJAT YLITTÄVÄN PÄIVÄHOIDON OSALTA

5.1 Yleistä

Kunnille tämän selvityksen osana tehdyn verkkokyselyn perusteella voidaan arvioida, että kaikilla kunnilla on kokemusta päivähoidon toteuttamisesta yli kuntarajojen. Yhteistyö on ollut joillain satunnaisempaa, mutta päivähoitopalvelujen ostamisesta ja myymisestä jokaisella on kokemusta. Kyselyn perusteella noin puolet kunnista on tullut siihen johtopäätökseen, että toimintaa on hyvä ohjata sovitulla, systemaattisilla toimintamalleilla ja jossain tapauksessa myös kirjallisilla sopimuksilla. Kuntien välisestä ostamisesta ja myymisestä on osa ollut lastensuojelun sijaishuoltoon liittyvää, jolloin mitään erityisiä neuvotteluita toimintamalleista tai hinnoista ei välttämättä ole käyty.

5.2 Pääkaupunkiseutu

Yhteistyö pääkaupunkiseudulla pohjautuu osittain pääkaupunkiseudun valtuustojen 19.6.2007 hyväksymään kaupunkiseutusunnitelmaan, johon sisältyy päivähoitopalvelujen asteittaisen yhteiskäytön laajentaminen. Yhteistyötä ja sitä koskevia kuntien välisiä ostopalvelusopimuksia on ollut aiemminkin.

1. vaihe: 1.8.2007 lukien perheen muuttaessa toiseen kuntaan lapsi on voinut jatkaa päivähoidossa entisessä asuinkunnassa koulun alkuun saakka (kuntien yhteinen sopimus 20.6.2007).
2. vaihe: 1.8.2008 lukien kuntien määrittelemillä kuntarajat ylittävillä päivähoidon yhteistoiminta-alueilla asuvat perheet voivat hakea lapselle hoitopaikkaa yhteistoiminta-alueilta (3). Kauniainen mukana 5 %:n volyyymillä.
3. vaihe: Täysin kuntarajat ylittävät päivähoitopalvelut vuonna 2012 lukien edellytyksellä, että asiakastietojärjestelmät on yhteen sovitettu.

Kunnissa on toteutettu ensimmäinen ja toinen vaihe, kolmannen vaiheen osalta kunnat etenevät voimassa olevan suunnitelman mukaan.

Vuoden 2007 paikkojen ostamista koskevassa ensimmäisen vaiheen sopimuksessa todetaan, että päivähoitopaikan järjestäminen on mahdollista, mikäli myyvällä kunnalla on vapaita hoitopaikkoja. Kotikunta antaa kyseiseksi ajaksi maksusitoumuksen. Kotikunta ei ole kuitenkaan velvollinen ostamaan toisen kunnan palveluita. Asiakasperhe hakeutuu toisen kunnan päivähoitoon kotikunnan kautta, oman kunnan päivähoitohakemuksella. Kotikunnan edustaja neuvottelee perheen kanssa ja myyvän kunnan kanssa paikasta. Kotikunta tekee päätöksen määräaikaista päivähoitopaikasta ja maksupäätöksen. Kotikunta toimittaa maksusitoumuksen myyvälle kunnalle.

Pääkaupunkiseudulla kunnat ovat laatineet sisäiseen käyttöön seikkaperäisen ohjeistuksen haku- ja valintaprosessia varten. Ohjeessa määritellään toimijoiden toiminta ja vastuut prosessissa. Otteita menettelytavasta:

- Ensisijaisen päivähoitopaikkatoiveen esimies vastaa yhteydenpidosta hakijaan sekä myös asiakasohjauksesta.
- Mikäli hakemus vastaanotetaan muualla kuin ensisijaisesti toivotussa päivähoito-

paikassa, tulee vastaanottajan ilmoittaa hakijasta ensisijaisen hakutoiveen mukaisen yksikön esimiehelle tai yhdyshenkilölle.

- Esimiehet ovat aina yhteydessä keskenään paikkatilanteesta.
- Ensisijaisen hoitopaikkatoiveen esimies tai päivähoitoon ottamisesta vastaava esimies on yhteydessä huoltajaan ja keskustelee mahdollisista vaihtoehtoista, mikäli lapsi ei sijoitu toivottuun hoitopaikkaan.
- Esimies tekee yhteistyötä kiertävän erityislastentarhanopettajan (Kelto) kanssa erityistä tukea tarvitsevien lasten päivähoitoon ottamisessa
- Lapsikohtaiset perusteet mahdollista muutoksenhakua varten dokumentoidaan
- Keltot tekevät esitykset tukitoimista sijainti- ja asuinkunnan päälliköille hyväksyttäväksi
- Päivähoitopäätös tehdään hoitopaikan sijaintikunnassa, joka lähettää perheelle päivähoitoon ottamispäätöksen.
- Päätöksestä lähetetään kopio kotikunnan viranhaltijalle, joka tekee päätöksen maksusitoumuksesta, joka lähetetään sijaintikunnan kuntalaskuttajalle.
- Asiakkaalla on oikeus jättää siirtotoive toiseen hoitopaikkaan yhteiskäyttöalueella.
- Päätökseen tyytymätön asiakas voi hakea muutoksenhakua kunnasta, missä päivähoitoon ottamispäätös on tehty.
- Päivähoitomaksun määrittelee ja perii se kunta, jossa lapsi on hoidossa.
- Asiakas toimittaa tulokset tulostuslomakkeen ja ajan tasalla olevat tulostukset päivähoitomaksun määrittelyä varten saatuaan päätöksen hoitopaikasta, minkä jälkeen päivähoitoyksiköstä toimitetaan tositteet sijaintikuntaan.

Toisen vaiheen laajempi yhteistyö sisältää niin kutsutut maantieteelliset yhteiskäyttöalueet. Kyseiset alueet ovat kuntien sellaisilla raja-alueilla sijaitsevia osia, joissa asukkaiden kannalta kuntarajat ovat arjen kannalta jossain määrin keinotekoisia. Alueista yksi on vain Vantaan ja Helsingin välinen, toinen on Helsingin, Espoon ja Vantaan välinen. Lisäksi on sovittu, että Kauniainen tarjoaa 16 kunnallista päivähoitopaikkaa, mikä on 5 prosenttia Kauniaisten päivähoitopaikoista, vastaavien periaatteiden mukaan.

Saadun tiedon mukaan toisen vaiheen yhteistyö ja yhteiskäyttöalueiden muodostaminen saavutti huomiota kun toiminta käynnistettiin, mutta sen jälkeen kiinnostus on ollut vähäisempää. Tällä hetkellä yhteiskäyttöalueiden lapsia kuntarajan ylittäneistä on pienekkö osa. Suurin osa lapsista on niitä, jotka ovat ylittäneet kuntarajan ensimmäisen vaiheen sopimuksen pohjalta.

Sopimuksen piiriin kuuluvat päiväkot-, perhepäivä- ja ryhmäperhepäivähoito. Ensimmäisessä vaiheessa sopimuksen piiriin kuuluu vain kunnallinen, normaaliaikainen, arkinen kello kuuden ja kello 18 välillä tarjottava päivähoito. Toisessa vaiheessa mukana on myös ostopalvelu, mutta vain Helsingin osalta.

Kunnille tehdyn kyselyn mukaan sopimuskuntien päivähoidossa oli noin 150 lasta muista kunnista. Näistä lapsista pääosa tulee sopimuskunnista. Määrä on pienekkö, kun otetaan huomioon päivähoidon kokonaisvolyymi pääkaupunkiseudulla eli sopimuskunnissa.

Sopimuksen keskeisiä osia on se, että perheen muuttaessa toiseen kuntaan on lapsella oikeus jatkaa vanhassa päivähoitopaikassa. Tällöin perhe hankkii uuden asuinkunnan viranomaiselta maksusitoumuksen.

Päivähoitopaikasta suoritettava korvaus on määritelty seuraaville tuotteille:

- a) alle kolmevuotiaan lapsen kokopäivähoidosta
- b) yli kolmevuotiaan lapsen kokopäivähoidosta
- c) alle kolmevuotiaan lapsen osapäivähoidosta
- d) yli kolmevuotiaan lapsen osapäivähoidosta

Kunnat ovat lisäksi sopineet, että erityispäivähoidosta peritään lapsen ikään ja hoitoaikaan suhteutettu korvaus kaksinkertaisena. Mikäli lapsen erityisen tuen tarve on poikkeuksellisen suuri, sopimuskunnat neuvottelevat erikseen korvauksen suuruudesta.

Pääkaupunkiseudun kuntien välinen sopimus sisältää lisäksi seuraavaa:

- Perheet ovat asuinkunnasta riippumatta yhdenvertaisessa asemassa päivähoitopaikkaa yhteiskäyttöalueelta järjestettäessä
- Perheen toiveet otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan
- Kotikunnalla on aina viimesijainen vastuu päivähoitopaikan järjestämisessä
- Päätös päivähoitopaikasta voimassa sen vuoden heinäkuun loppuun asti, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta
- Päivähoitomaksuja on yhtenäistetty 1.8.2008 alkaen
- Päivähoitopaikan myöntää ja päivähoitomaksun perii kunta, missä lapsi on hoidossa
- Asiapaperit säilytetään hoitavassa kunnassa ja tietoturvan suhteen toimitaan kunnan ohjeiden mukaan

Kunnat ovat lisäksi tuottaneet ohjeita, tiedotteita ja materiaalia henkilöstön ja perheiden tueksi. Kunnat ovat ohjeistaneet päivähoidon päälliköitä ja yksiköiden esimiehiä asian hoitamisessa.

Selvityksen yhteydessä on käyty läpi pääkaupunkiseudun kuntien päivähoitohakemuksia ja kuntien päivähoidon www-sivuja. Hakemuksissa ei ole omaa kohtaa sille, että paikkaa haetaan toisesta kunnasta. Kuntien www-sivuilla löytyy kyllä maininta asiasta kun tietää mistä etsii. Voitaneen olettaa, että arkisessa asiakasohjauksessa alue- ja yksikkötasolla asia saatetaan perheiden tietoon.

Alla olevassa taulukossa (ks. myös liite 2) ostettujen ja myytyjen paikkojen määrät sopimuskunnissa vuonna 2009 (luvat kuntakyselystä, kaikki lapset eivät välttämättä sopimuskunnista):

TAULUKKO 1. Pääkaupunkiseudun kuntien ostetut ja myydyt paikat

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Kauniainen
Kunnasta toisessa kunnassa (osto)	37	39	72	9
Toisesta kunnasta kunnassa (myynti)	85	14	44	16

5.3 Tampereen seutu

Tampereen kunnat (Tampere, Kangasala, Lempäälä, Orivesi, Pirkkala, Nokia, Vesilahti, Ylöjärvi) ovat tehneet sopimuksen päivähoidon seudullisesta yhteistoiminnasta. Sopimus on astunut voimaan alkaen 1.1.2009. Sopimuksen allekirjoittajana ovat myös kunnan- ja kaupunginjohtajat. Sopimus on voimassa kaksi vuotta.

Päivähoidon seudullisen yhteistoimintasopimuksen ensisijaisena tarkoituksena on mahdollistaa lapsen hoitosuhteen jatkuminen, perheen niin halutessa, entisessä kotikunnassaan päivähoidon toimintakauden (1.8.–31.7.) loppuun saakka. Vastaavasti perhe voi hakea uudesta kotikunnasta jo toimintakauden alusta vaikka varsinainen muutto olisikin myöhemmin. Kaikissa tapauksissa perhe tarvitsee kotikunnaltaan maksusitoumuksen.

Kunnat ovat sopineet vuorohoidon, erityispäivähoidon ja vieraskielisen päivähoidon ostamisen mahdollisuudesta, edellyttäen että päivähoidossa on vapaita paikkoja. Kotikunta antaa maksusitoumuksen. Sama periaate koskee myös tavallista päivähoitoa. Tampereen seudun sopimus ei kuitenkaan missään olosuhteissa velvoita kotikuntaa paikkojen ostamiseen eli maksamiseen.

Päivähoitopaikoista kunnat maksavat toisilleen sovitun korvauksen. Korvaus on viikko- tai kuukausimaksu. Kunnat tarkistavat ulkopaikkakuntalaisilta perittävät asiakasmaksut vuosittain.

Korvaus määritellään erikseen:

- a) kokopäivähoidosta
- b) osapäivähoidosta
- c) erityispäivähoidosta
- d) ympärivuorokautisesta hoidosta
- e) avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta

Kunnat ovat sopineet, että kuukausittaisten hoitopäivien määrä vaikuttaa perittävään korvaukseen. Perusteena oleva päivähoitopaikan varaus voi olla joko enintään kymmenen päivää kuukaudessa tai yli kymmenen päivää kuukaudessa. Asiaksmaksun perii kunta, joka palvelun ostaa.

Kunnat ovat sopimuksessa sitoutuneet tiedottamaan omille työntekijöilleen sopimuksen sisällöstä ja kuntakohtaisesta soveltamisesta sekä toimintatavoista. Kunnat tiedottavat kuntakohtaisesti myös päivähoiton asiakkaille ja tuleville asiakkaille.

Erityisen tuen tarpeeseen liittyvän avustajan palkkaamisen ratkaisee kotikunta. Tuottaja siis tuottaa eli myyvä kunta myy myös avustajapalvelun, jos ostaja eli kotikunta on sen valmis maksamaan.

Kuntien päivähoitohakemuksessa ei ole suoraan tietoa mahdollisuudesta hakea päivähoitoa toisesta kunnasta. Kuntien www-sivuilta tieto mahdollisuudesta löytyi vaihtelevasti.

Alla olevassa taulukossa (ks. myös liite 3) ostettujen ja myytyjen paikkojen määrät sopimuskunnissa vuonna 2009 (luvut kuntakyselystä, kaikki lapset eivät välttämättä sopimuskunnista):

TAULUKKO 2. Tampereen seudun ostetut ja mydyt paikat

	Kangasala	Nokia	Tampere	Vesilahti	Ylöjärvi	Orivesi	Pirkkala	Lempäälä
Kunnasta toisessa kunnassa (osto)	12	6	8	0	3	1	15	11
Toisesta kunnasta kunnassa (myynti)	1	9	45	0	3	0	1	3

5.4 Jyväskylän seutu

Jyväskylän seudun kunnat (Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen, aiemmin myös Jyväskylän maalaiskunta ja Korpilahti, jotka ovat nyt osana uutta Jyväskylän kaupunkia) ovat tehneet sopimus pohjaista yhteistyötä useita vuosia. Rajat auki – hankkeen sopimuksen ensimmäinen versio on päivätty 15.9.2006.

Jyväskylässä seudullista yhteistyötä selvitettiin laajasti ennen seudullisen sopimuksen solmimista. Selvitystyöstä vastasi kokopäiväinen projektityöntekijä. Hanke ja selvitystyö kytkeytyivät Paras-hankkeen (Kunta- ja palvelurakennemuutos) tavoitteisiin. Selvitystyön tavoitteena olivat:

- palvelut yli kuntarajojen
- päivähoitopalvelujen järjestäminen ja tuottaminen seudullisesti
- vaihtoehtoisten seudullisten hallintomallien selvittäminen
- palveluohjauksen seudullinen kehittäminen
- nykyisen palveluverkon tehostaminen
- tietojärjestelmien seudullinen yhteiskäyttö
- kustannusten selvittäminen
- yksityisen päivähoiton maksatuksen, valvonnan ja ohjauksen keskittäminen.

Kuten hankkeen tavoitteisto osoittaa, oli tavoitetaso päivähoiton seudullisessa yhteistyössä hyvin korkea. Lasten päivähoiton kehittämishankkeen lähtökohta oli myös toimia pilottina muille palvelu- ja tulosalueille mietittäessä seudullisesti uusia hallintomalleja ja

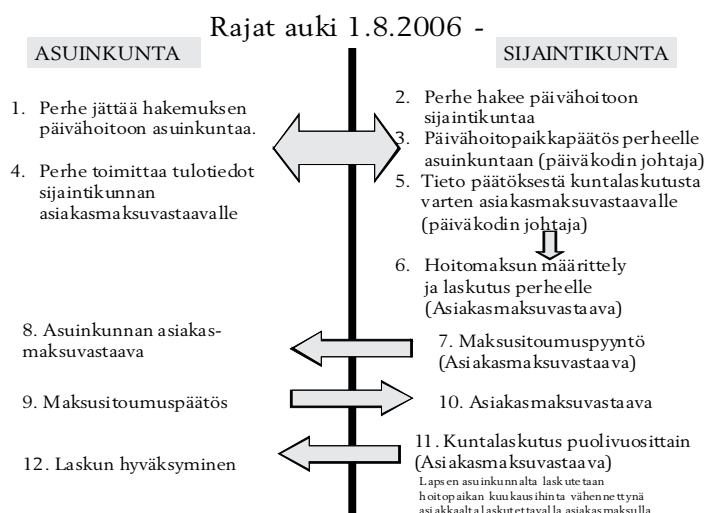
konkreettisia toimintatapoja kuntien kesken. Tavoitteeksi asetettiin, että päivähoitopalvelut toimivat seudullisesti elokuusta 2006 alkaen.

Jyväskylän selvitystyössä tutkittiin ilmeisen ennakkoluulottomasti myös sellaisia päivähoidon järjestämistapoja ja hallintomalleja, joista osaa ei ole Suomessa missään vaiheessa käytetty ainakaan vain päivähoidon palvelujen hallinnon järjestämiseen. Näitä olivat:

- yhteistyömalli
- yhden lautakunnan malli
- liikelaitosmalli
- säätiömalli
- yhtiömalli
- kuntayhtymämalli
- sekamalli

Välikirjoituksen ja poliittisen prosessin seurauksena loppuvaiheen valmistelu suoritettiin kolmen ensimmäisen mallin pohjalta. Jyväskylän seudulla päädyttiin lopuksi yhteistyömalliin, joka täydentyi kuntaliitoksella.

Jyväskylän seudun päivähoidon yhteinen palvelualue oli lajissaan ensimmäinen maassamme. Yhteistoimintaa kuvaa seuraava kaavio:



KUVIO 6. Jyväskylän seudun yhteistoiminnan toimintamalli

Jyväskylän sopimuksen periaatteet ovat:

- Sopimuskunnat muodostavat päivähoidon seudullisen palvelualueen.
- Sopimuskuntien alueella asuvalle lapselle voidaan hakea päivähoitopaikkaa palvelualueen päivähoitopalveluista.
- Hoitopaikka järjestetään lapsen huoltajien kanssa neuvotellen.
- Hoitopaikka myönnetään ensisijaisesti oman kunnan lapselle, mikäli sitä on samanaikaisesti hakemassa myös toisessa sopimuskunnassa asuva lapsi.
- Päivähoitopaikka myönnetään toistaiseksi, lain mukaisen päivähoitotarpeen ajaksi

Seuraavassa taulukossa (ks. myös liite 4) ostettujen ja myytyjen paikkojen määrät sopimuskunnissa vuonna 2009 (luvut kuntakyselystä, kaikki lapset eivät välttämättä sopimuskunnista):

TAULUKKO 3. Jyväskylän seudun ostetut ja myydyt paikat

	Hankasalmi	Jyväskylä	Laukaa	Muurame	Uurainen
Kunnasta toisessa kunnassa (osto)	3	8	12	8	0
Toisesta kunnasta kunnassa (myynti)	1	22	6	4	3

5.5 Oulun seutu

Oulun seudulla on kuntien (Hailuoto, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Oulunsalo, Tyrnävä) kesken sovittu vuonna 2005, että seudun yhteisen palvelustrategian mukaisesti perheillä on mahdollisuus hakea päivähoitopaikkaa asuinkuntansa ulkopuolelta. Päivähoitosijoitus toteutuu mikäli asuinkunta ja päivähoitopalvelua tarjoava kunta tekevät maksusitoumuksen palvelun ostosta ja myynnistä. Tarkemmat menettelytavat ja hinnat sovitaan kuntien välisesti. Päivähoidon kysyntä Oulun seudulla on kasvanut voimakkaasti ja vapaita paikkoja on ollut vähän käytettävissä, minkä vuoksi mahdollisuus tarjota paikkoja toisille kunnille on ollut vähäinen.

Alla olevassa taulukossa ostettujen ja myytyjen paikkojen määrät sopimuskunnissa vuonna 2009 (luvat kuntakyselystä, kaikki lapset eivät välttämättä sopimuskunnista):

TAULUKKO 4. Oulun seudun ostetut ja myydyt paikat

	Haukipudas	Kempele	Muhos	Oulu	Oulunsalo	Kiiminki	Hailuoto	Tyrnävä
Kunnasta toisessa kunnassa (osto)	0	5	4	10	0	1	1	0
Toisesta kunnasta kunnassa (myynti)	0	0	2	0	0	2	0	1

5.6 Porin seutu (Karhukunnat)

Porin seudulla niin kutsutut Karhukunnat (Noormarkku, Pori, Luvia, Harjavalta, Nakkila, Pomarkku, Huittinen, Merikarvia, Kokemäki) ovat sopineet päivähoidon yhteistyöstä päivähoidon yleissopimuksessa, joka on astunut voimaan alkaen 1.8.2008. Sopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa päivähoitopaikan saaminen yli kuntarajan niiltä osin kuin tarvetta ilmenee ja paikkoja on vapaana. Mikään kunta ei sitoudu ostamaan ennalta sovittua paikkamäärää, vaan palveluja ostetaan tarpeen mukaan. Mikään kunta ei myöskään sitoudu uusien paikkojen tuottamiseen seudullisen käytön johdosta.

Karhukuntien kesken on päivähoito tuotteistettu tarkemmin kuin muilla selvityksessä esitetyillä seuduilla. Tuotteistuksessa on määritelty melko laajasti ja tarkasti palvelujen sisällöt, laatuvaatimukset ja – kriteerit.

Karhukuntien alueella päivähoitopaikkaa haetaan normaalisti kotikunnasta. Kuntien asianomaiset viranhaltijat sopivat yhdessä päivähoitopaikan järjestämisestä. Päivähoidolla on myös oma seudullinen työryhmänsä, jonka tehtäviin kuuluu hoitopäivähintojen määrittäminen, toiminnan arviointi, kehittäminen ja raportointi. Työryhmä ylläpitää ja päivittää seudullista yhteistyötä. Työryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Alla olevassa taulukossa (ks. myös liite 5) ostettujen ja myytyjen paikkojen määrät sopimuskunnissa vuonna 2009 (luvat kuntakyselystä, kaikki lapset eivät välttämättä sopimuskunnista):

TAULUKKO 5. Porin seudun ostetut ja myydyt paikat

	Noormarkku	Pori	Luvia	Harjavalta	Huittinen	Merikarvia	Kokemäki
Kunnasta toisessa kunnassa (osto)	3	4	0	0	0	0	0
Toisesta kunnasta kunnassa (myynti)	2	8	1	2	4	0	2

5.7 Turun seutu

Turun seudulla ei ole sopimus pohjaista yhteistyötä. Esimerkiksi Turussa asianomainen lautakunta on päättänyt, että paikkoja voidaan ostaa ja myydä mikäli tarvetta ja paikkoja on. Asia katsotaan tapauskohtaisesti.

5.8 Muita sopimus pohjaisia kuntien yhteistyömalleja

Edellä selostettujen alueiden yhteistyömallien lisäksi useilla kunnilla ja alueilla on eritasoisia yhteistyömalleja. Kuntarajat ovat käytännössä hävinneet päivähoidossa niiden kuntien väliltä, jota ovat perustaneet peruspalveluja (sosiaali- ja terveyspalvelut) varten kuntayhtymän tai vastaavan. Tällöin peruskunnat toimivat tilaajana ja kuntayhtymä toimii tuottajana. Kuntayhtymän kannalta on periaatteessa sama, missä kunnassa palvelu tuotetaan. Kotikunta maksaa vain tuotetun palvelun omien asukkaidensa osalta.

Kuntayhtymiä ja liikelaitoksia ovat ainakin Kallion Peruspalvelukuntayhtymä (Ylivieska, Alavieska, Nivala, Sievi), Helli-liikelaitos (Kitee, Kesälahti, Rääkkylä, Tohmajärvi), Peruspalvelukuntayhtymä Selänne (Haapajärvi, Kärämäki, Pyhäjärvi, Reisjärvi, perustetaan alkaen 1.1.2010), Kuntayhtymä Kaksineuvoinen (Kauhava, Evijärvi, Lappajärvi).

Lisäksi kyselyssä tuli esille seuraavia:

- Kuntapari-sopimus (Juankoski, Kaavi), vapaa hakeutuminen eli maksusitoumusta tai ostopalvelusopimusta ei tarvita
- Juuka sallinut/kannustanut perheitä hakeutumaan naapurikuntaan, koska pitkät etäisyydet ovat tehneet muuten päivähoidon järjestämisen vaikeaksi
- Miehikkälän kunta ja Virolahden kunta järjestävät palvelut isäntäkuntamallin pohjalta, jossa päivähoidosta vastaa Miehikkälä
- Wiitaunioni eli Pihtipudas ja Viitasaari, sisällä on linjattu että päivähoitopaikkaa voi hakea kummasta kunnasta tahansa.
- Varkaudella ja Leppävirralla yhteinen päivähoidon palvelualue, jossa on yhteiset hinnat, toimintasäännöt, säännölliset kokoukset ja henkilöstön koulutukset
- Yhteistoiminta-alueella (Alajärvi, Soini, Vimpeli) on tavoitteena jatkossa mahdollistaa päivähoito yli kuntarajojen ilman maksusitoumuksia, maksusitoumukset tehty tarvittaessa

5.9 Yhteenveto kuntien käyttämistä toimintamalleista

5.9.1 Kustannukset

Eri kuntien hinnoittelu ja laskennalliset kustannukset poikkeavat merkittävästi, mitä asiaa tarkastellaan myös toisaalla tässä raportissa (luku 6). Selvityksen yhteydessä tehdyn kyselyn ja erittäin laajan kustannusvertailuaineiston perusteella voidaan arvioida, että kuntien menettelytavat ja mahdollisestikin osaaminen kustannuslaskennassa poikkeavat kovasti toisistaan. Lisäksi kuntien tilinpäätösten vertailukelpoisuus on melko heikko johtuen monista eri tekijöistä. Osa kunnista on suorittanut hinnoittelun melko tarkasti päivähoidon perinteisen ”tuotejaon” mukaan, jolloin alle ja yli 3-vuotiaille on omat tuotteensa. Osa kunnista taas käyttää laskennallista keskihintaa, jolloin lapsen ikää ei oteta huomioon. Jälkimmäinen malli on yksinkertaisempi, mutta sisältää taloudellisen riskin, kun kyse on pääosin yksittäisistä lapsista. Päiväkodissa alle 3-vuotiaiden hoito on kuitenkin 40 prosenttia kalliimpaa kuin yli 3-vuotiaiden.

Kunnat käyttävät vaihdellen päivähintaa ja kuukausihintaa. Vuosihintaa käyttää osa kunnista, mutta ei suoraan laskutukseen, vaan enemmänkin pohjana kustannusten laskemiseen. Ongelmana päivä- ja kuukausihinnan vertailussa on puuttuva tieto jakajasta eli onko päiviä 200, 220 vai esimerkiksi 250 ja onko kuukausia 11 vai 12. Tätä asiaa tulisi selkeyttää.

Tampereen seudun hinnat vuodelle 2009 ovat:

Kokopäivähoito	1089,60 euroa kuukaudessa
Osapäivähoito	544,80 euroa
Erityispäivähoito	1 669,50 euroa
Vuorohoito	1 558,20 euroa
Perhepäivähoito	1 029,80 euroa
Kokopäivähoito (alle 11 päivää)	544,80 euroa

Hinta on sama riippumatta lasten iästä. Hintojen indeksikorotus on suuruudeltaan kaksi prosenttia vuodelle 2010.

Pääkaupunkiseudun hinnat ovat jokaisen kunnan itsensä päätettävissä. Kunnista esi-
merkkinä Helsingin hinnat vuodelle 2009 ovat:

Jos lapsen vanhemmille tai huoltajille on määritelty asiakasmaksulainsäädännön mukai-
nen asiakasmaksu, kotikunnalta peritään

kokopäiväpaikasta alle 3-vuotiaat	1 259 euroa kuukaudessa
kokopäiväpaikasta yli 3-vuotiaat	720 euroa
osapäiväpaikasta alle 3-vuotiaat	1 259 euroa
osapäiväpaikasta yli 3-vuotiaat	389 euroa
vuorohoidosta alle 3-vuotiaat	2 011 euroa
vuorohoidosta yli 3-vuotiaat	1 149 euroa

Erityispaikan hinta on 2 kertaa kokopäivä-/osapäivähinta. Esiopetuksesta ei lapsen koti-
kunnalta peritä korvausta, mutta esiopetuksen lisäksi annettavasta päivähoidosta peritään
korvaus.

Jyväskylän seudun hinnat vuodelle 2009 ovat:

Sopimuskunnilta perittävät hoitopaikkojen hinnat/kuukausi alkaen 1.1.2009

Hoitopaikkojen bruttohinnat, joista vähennetään sijaintikunnan perimä asiakasmaksu

TAULUKKO 6. Jyväskylän seudun hinnat vuodelle 2009

Yli 3-vuotias	Alle 3-vuotias	Integroitu pienryhmä erityispäivähoito	Ympäri- vuorokautinen vuorohoito	Ilta- ja vuorohoito	Perhepäivä- hoito	Ryhmäperhe- päivähoito
	kerroin	kerroin	kerroin	kerroin		
peruspaikka	1,5	1,7	1,6	1,4		
780 €	1 170 €	1 326 €	1 248 €	1 092 €	700 €	760 €

Kuntien välillä on sopimus, jossa määritellään palveluprosessi sekä yhteisesti sovittu
perushinta, joka on tällä hetkellä 780 euroa kuukaudessa yli 3-vuotiaan lapsen kokopäi-
vähoidosta päiväkodissa. Muut päiväkotihinnat on laskettu kertoimilla ja perhepäivähoito
määritelty erikseen.

- Esiopetuksen jälkeinen päivähoito ½ kuukausihinnasta
- Osapäivähoito ½ kuukausihinnasta
- Mikäli hoitopaikan tarve on 1-10 päivää kalenterikuukaudessa, asuinkunnalta laskutetaan 50 prosenttia hoitopaikan hinnasta.
- Mikäli hoitopaikan tarve on 11-15 päivää kalenterikuukaudessa, asuinkunnalta laskutetaan 75 prosenttia hoitopaikan hinnasta
- Esiopetuksen kustannuksia vastaava valtionosuus kohdistuu sijaintikunnalle, joten niitä ei laskuteta asuinkunnalta.
- Esiopetukseen liittyvistä päivähoidon kustannuksista vastaa lapsen asuinkunta.

Porin seudun hinta on 53 euroa per hoitopäivä. Tällöin maksimivuosi hinta on 53 euroa
x 21 päivää x 12 kuukautta = 13 356 euroa. Normaalihinta kokopäivälapsella lienee noin 53
euroa x 200 päivää = 10 600 euroa. Kuukausihinta on tällöin noin 950 euroa.

5.9.2 Asiaksmaksun laskutus

Kuntien käytännöt asiaksmaksujen laskutuksessa yli kuntarajan ovat hyvin vaihtelevia. Kaikista kunnista ei ole tietoa, mutta esimerkiksi suurten kaupunkiseutujen yhteistyösopimuksissakin nettelyt eroavat.

Pääkaupunkiseudun kunnissa asiaksmaksun perii kunta, joka päivähoiton järjestää eli myyjä. Samoin Jyväskylän seudulla päivähoiton laskuttaa myyjä. Tampereen seudulla taas asiaksmaksun perii lapsen kotikunta.

Asiaksmaksun laskuttajalla on merkittävä vaikutus ainakin periaatteessa prosessin kulkuun, sillä jos laskutuksen suorittaa kotikunta, on kuntien välinen laskutus bruttoperusteinen. Jos taas laskutuksen suorittaa myyjä, niin laskutus kuntien välillä on nettoperusteinen, minkä hinnan määrittely lapsikohtaisesti ei sinänsä ole vaikeaa, mutta manuaalisena työnä jonkin verran työlästä.

Päivähoiton hinnoittelukin on viimeisten vuosien aikana pirstaloitunut erilaisten alennusten vuoksi hyvin kirjavaksi. Kunnissa myönnetään erilaisia alennuksia koulujen loma-ajoille, lyhyempää hoitopäivää tekeville ja lyhyempää hoitokuukautta tekeville (esimerkiksi 10 päivää kuukaudesta). Kirjavuus tekee yhteisistä pelisäännöistä ja hinnoitteluista vaativan alueen.

5.9.3 Hakuprosessi

Kaikissa tapauksissa haku tapahtuu kotikunnan kautta. Vanhemmat täyttävät päivähoitohakemuksen, joka on saatavissa kunnissa päivähoiton hallinnon toimipisteistä, päivähoiton toimipisteistä, lähinnä päiväkodeista ja yleensä Internetistä kunkin kunnan sivuilta PDF-dokumenttina. Lisäksi eräissä kunnissa on mahdollista täyttää sähköinen hakemus netissä tunnistautumisen avulla.

Minkään selvityksen yhteydessä tutkitun kunnan hakemus ei sisältänyt kohtaa, jossa olisi suoraan voinut ilmoittaa kiinnostuksensa toisessa kunnassa sijaitsevaan päivähoitopaikkaan. Tämä lieenee pitkälle asia, josta täytyy erikseen kotikunnan päivähoidolle ilmoittaa, jolloin he ottavat asian hoitaakseen.

Hakuprosessin osalta kuntien menettelyt vaikuttavat melko samankaltaisilta. Tältä osin on syytä viitata selvityksessä kuvattuun pääkaupunkiseudun sopimukseen, jonka mukaisia menettelyitä kuvataan edellä erittäin tarkasti.

5.9.4 Päivähoitopalvelun saaminen

Kaikissa kunnissa päivähoitopalvelun järjestäminen toisen kunnan asukkaalle perustuu siihen, että kunta katsoo itsellään olevan vapaata kapasiteettia, vapaita päivähoitopaikkoja. Päivähoiton kielellä asia voidaan ilmaista siten, että sijoitus voidaan tehdä, kun päivähoitoyksikön täyttöaste sen mahdollistaa.

Mitkään kunnat, ainakaan tiedossa olevista, eivät ole sopineet lisäkapasiteetin rakentamisesta toisen kunnan lapsia varten. Kapasiteetti tarkoittaa nykyoloissa hyvin pitkälle päiväkotinvestointia. Päiväkotinvestoinnin mittaluokkaa voidaan kuvata siten, että noin 80–90 eri-ikäisen lapsen päiväkotikoulu on kooltaan noin 1000 neliometriä, jolloin investoinnin kokonaishinnaksi tulee noin 2,5–3,5 miljoonaa euroa riippuen toteutuksesta ja siitä, mitä investointiin sisällytetään. 25 vuoden poistoajalla on kustannus noin 100 000 euroa per vuosi eli pääomamenot ovat noin 1000–1500 euroa per lapsi per vuosi. Vallitsevassa taloustilanteessa uuden kapasiteetin rakentaminen on kunnille muutenkin haasteellista.

5.9.5 Maksusitoumus

Kotikunnan päätöksenteko kiteytyy maksusitoumuksen antamiseen. Jos sitoumus annetaan, palvelua myydään, ja jos ei sitoumusta anneta, niin palvelua ei ole tarjolla. Kotikunnalla on aina oikeus jättää maksusitoumus myöntämättä, elleivät kuntien keskinäiset sopimukset muuta mahdollista. Kuntien välisten sopimusten merkitys onkin ollut ensisijaisesti kunnan maksusitoumusta koskevan veto-oikeuden poistaminen ja alueellisen joustavuuden parantaminen.

6 PÄIVÄHOIDON TALOUDESTA

Päivähoidon taloutta ja talouden rakenteita on tutkittu melko vähän puhumattakaan terveydenhuollon tapaan varsinaisesta varhaiskasvatustaloustieteestä. Merkittävintä antia tällä saralla ovat Tilastokeskuksen keräämä aineisto, Kuusikko-kuntien eli kuuden suurimman kaupungin jo useita vuosia tekemä kustannusvertailu, Stakesin ylläpitämä SotkaNet-tietokanta, joka pohjautuu Tilastokeskuksen lukuihin, Kuntaliiton kuntien kustannusvertailut sekä Vertikal Oy:n ja Balustrade Oy:n vuosina 2007 ja 2008 tuottama päivähoidon kustannuslaskenta ja vertailu, jossa on ollut mukana yli 60 kuntaa. Tämän lisäksi ovat monet kunnat tehneet omia laskelmiaan yksin tai yhteistyössä muutamien muiden kanssa. Tilastokeskuksenkin tiedot ovat koskeneet esiopetusta ja tukijärjestelmiä.

Päivähoitoon käytettiin vuonna 2008 Tilastokeskuksen mukaan noin 2,5 miljardia euroa. Osin päivähoidon talousluvut ovat epätasällisia, koska esiopetus, ostopalvelut, yksityisen hoidon tuki ja kotihoidontuki tilastoidaan hajanaisesti eri tilastoihin. Tilastojen ja kustannuslaskelmien perusteella kuntien talouskehitys on ollut päivähoidon osalta vaihtelevaa mutta koko maan kasvuprosentti oli käyttömenojen osalta 7 prosenttia. Tilastokeskuksen luvussa on mukana myös päivähoidossa järjestetyn esiopetuksen kustannukset.

Karkealla tarkkuudella voidaan vuoden 2009 kustannustasossa esittää seuraavaa:

- Päivähoidon keskihinta on 11 000 euroa per lapsi per vuosi
- Päivähoidossa on ollut vuonna 2008 noin 162 000 3-5-vuotiaista lasta ja noin 45 000 esiopetusikäistä, joiden lisäksi osa esiopetusikäisistä on päivähoidossa, muttei esiopetuksessa
- Kaikista maamme esiopetusikäisistä noin 97 prosenttia osallistuu kuntien kustantamaan esiopetukseen
- Päivähoidossa ja esiopetuksessa on 2008 ollut yhteensä noin 215–220 000 lasta, joiden kokonaiskustannus on 11 000 euroa x 220 000 lasta, kustannukset yhteensä 2,42 miljoonaa euroa
- Kuntarajat ylittävän päivähoidon osuus kokonaiskustannuksista noin 1 prosentti eli noin 25 miljardia euroa

Kuten aiemmin on todettu, päivähoidon kustannusten laskenta on vaativaa, koska jokaisella kunnalla on omat menettelytapansa, oma kirjanpitojärjestelmänsä, omat tiliointitapansa ja omat tapansa hinnoitella sisäiset palvelut kuten vuokrat, ruokapalvelut, siivous ja kiinteistöhoito. Näiden erien osalta rakenteelliset, kustannuksiin ja hintoihin vaikuttavat eroavaisuudet ovat jopa yli 15 prosenttia. Mikäli kustannuslaskennasta halutaan vertailukelpoista, tulee tilinpäätöksiin ja tuloslaskelmiin suhtautua kriittisesti ja näkyvät puutteet vertailussa oikaista.

Kustannuslaskentaan liittyvistä ongelmista seuraa myös se, että hinnan määrittely kuntien välisille palveluille on hankalaa etenkin pienemmissä kunnissa. Selvitykseen liittyvässä kyselyssä kysyttiin kuntien toisilta kunnilta laskuttamaa hintaa yli 3-vuotiaan lapsen kokopäiväpaikasta vuositasolla ja hoitopäivätasolla. Vastaukset ja hinnat olivat erittäin erilaisia. Edullisimmillaan samojen normien puitteissa tuotettu hoito voi maksaa 7000 euroa ja kalleimmillaan yli 13 000 euroa. Erot päivähinnoissa olivat samaa suuruusluokkaa. Osin erot selittyvät sillä, että on laskettu alle ja yli 3-vuotiaille keskihinta. Osa kunnista myönsi kyselyssä, että hintaa ei ole määriteltä tai osattu määritellä.

Päivähoidon hintojen määrittely on suhteellisen helppoa tavallisessa päivähoidossa, joka toteutuu kokopäiväisenä arkisin alle 10 tunnin pituisena ajalla klo 6:00–18:00. Heti kun yhtälöön lisätään muita muuttujia, muuttuu hinnan ja kustannusten määrittely vaikeaksi.

Tosiasia näyttää olevan se, että aina jostain palvelusta maksetaan ylihintaa ja toisesta alihintaa. Voidaan arvioida, että tilanne olisi toinen, jos asiakkaat maksaisivat itse koko päivähoidon hinnan. Hinnoittelu voisi tällöin kovastikin tarkentua.

Kyselyssä kysymykseen hinnasta vastasi vain osa kunnista. Vastanneiden kuntien hinnan keskiarvoksi muodostui 10 897 euroa. Niiden kuntien vuosihinta, jotka olivat ilmoittaneet vain päivähinnan, laskettiin käyttämällä kertoimena vuosittaista hoitopäivien määrää, joka on noin 200 päivää. Päivähintojen perusteella laskettu keskiarvohinta oli 10 610 euroa päivähinnan ollessa keskimäärin 53 euroa. Osa kunnista käyttää hinnoittelussa periaatetta, että laskutettava kustannus perustuu todellisiin läsnäolopäiviin. (Katso Liite 6: Päivähoidon minmikustannusten laskentamalli.)

7 LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

Tässä luvussa esitelty lainsäädännön kohdat ovat selvityksen osana, koska ne avaavat ehkä heikommin lainsäädäntöä tuntevalle lukijalle niitä lakeja, joissa on määritelty muun muassa päivähoidon järjestämistä. Lisäksi perusopetuslaki antaa osviittaa siitä, miten valinnanvapauden laajentaminen yli kuntarajan voitaisiin päivähoidonkin osalta kirjata.

Laki lasten päivähoidosta määrittelee 11 §:ssä kunnan järjestämisvelvollisuudesta:

11 §

Kunnan on huolehdittava siitä, että lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Lisäksi laki määrittelee erityisestä tuesta:

4 a §

Kunnan käytettävissä tulee olla lasten päivähoidossa esiintyvää tarvetta vastaavasti sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 9 §:n mukaisesti määräytyvän kelpoisuuden omaavan erityislastentarhanopettajan palveluja.

7 a §

Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevan lapsen kuntoutuksen yhteensovittamiseksi laaditaan lapselle kuntoutussuunnitelma yhteistyössä lapsen vanhempien ja tarpeen mukaan kunnan muun sosiaalihuollon, terveydenhuollon sekä koulutoimen kanssa.

Asetus lasten päivähoidosta määrittelee päivähoidon hakemisesta:

2 §

Lapsen vanhempien tai muiden huoltajien, jotka haluavat lapselle lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n mukaisen päivähoitopaikan, on tehtävä sitä koskeva hakemus viimeistään neljä kuukautta ennen kuin lapsi tarvitsee päivähoitopaikan.

Mikäli päivähoidon tarve kuitenkin johtuu työllistymisestä, opinnoista tai koulutuksesta eikä tarpeen alkamisajankohta ole ennakoitavissa, on päivähoitopaikkaa haettava niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään kaksi viikkoa ennen kuin lapsi tarvitsee hoitopaikan.

Mikäli päivähoidossa olevan lapsen hoitotarve muuttuu osapäivähoidosta tai muusta osapäivähoidosta kokopäivähoidoon ennakoimattomasta työllistymisestä, opinnoista tai koulutuksesta johtuen, kunnan on kuitenkin järjestettävä edellä mainituista syistä laajentuneen hoitotarpeen mukainen hoitopaikka välittömästi saatuaan tiedon tarpeen muutoksesta. (19.6.2008/442)

Kun päivähoitoon otetaan muita kuin lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:ssä tarkoitettuja lapsia, on etusija annettava lapsille, jotka tarvitsevat päivähoitoa sosiaalisista ja kasvatuksellisista syistä.

Kun päiväkotiin otetaan lapsi, joka on erityisen hoidon tai kasvatuksen tarpeessa, on hänestä hankittava alan erikoislääkärin tai muun asiantuntijan lausunto.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta määrittelee kunnan sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen järjestämisestä:

4 §

Kunta voi järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon alaan kuuluvat tehtävät:

1. hoitamalla toiminnan itse;
2. sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa;
3. olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntayhtymässä;
4. hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta; taikka
5. antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin, jolla kunta sitoutuu maksamaan palvelun käyttäjän kunnan hyväksymältä yksityiseltä palvelujen tuottajalta hankkimat palvelut kunnan päätöksellä asetettuun setelin arvoon asti.

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään kunnasta, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitettua toimintaa hoitavaan kuntayhtymään.

Sosiaalihuoltolaki määrittelee kunnan asukkaan ja laitoshuollon järjestämisen:

14 §

Kunnan asukkaalla tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, jolla on kunnassa väestökirjalaissa (141/69) tarkoitettu kotipaikka.

Jollei henkilöllä ole 1 momentissa tarkoitettua kotipaikkaa, pidetään häntä sen kunnan asukkaana, jossa hän oleskelee.

15 §

Kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava laitoshuollon ja muiden sosiaalipalveluiden järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevälle henkilölle kuin kunnan asukkaalle.

Perusopetuslaki määrittelee perusopetuksen järjestämisen muualla kuin kotikunnassa:

4 §

Kunta voi järjestää tässä laissa tarkoitetut palvelut itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa taikka hankkia ne 7 tai 8 §:ssä tarkoitetulta perusopetuksen järjestäjältä. Kunta voi hankkia esiopetuspalvelut myös muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. (23.12.1999/1288)

6 §

Oppilaan koulupaikan määräytyminen

Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluita.

Kunta osoittaa oppivelvolliselle ja muulle tässä laissa tarkoitettua opetusta saavalle 1 momentin mukaisen lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa tämän lain 4 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti annetaan opetusta sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen opetusta järjestämään. Esiopetusta saavalle oppilaalle voidaan opetuksen järjestämispaikaksi osoittaa myös vastaavat edellytykset täyttävä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu päivähoitopaikka tai muu soveltuva esiopetuksen järjestämispaikka. Kunta voi perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä opetuskieltä muuttamatta vaihtaa opetuksen järjestämispaikkaa.

Lasta ei ilman huoltajan suostumusta saa osoittaa opetukseen, jossa 31 §:n 3 momentin nojalla peritään oppilaalta maksuja, eikä opetukseen, jossa kunnan päätöksen tai opetuksen järjestämisluvan perusteella noudatetaan erityistä maailmankatsomuksellista tai kasvatus-opillista järjestelmää.

28 §

Perusopetuksessa oppilaalla on oikeus käydä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulua.

Oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun kouluun. Tässä momentissa tarkoitettuja oppilaita otettaessa hakijoihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Jos opetuksessa noudatetaan opetussuunnitelmaa, jossa painotetaan yhtä tai useampaa oppiainetta, voidaan oppilaita otettaessa käyttää myös oppilaan taipumuksia edellä tarkoitettuun opetukseen osoittavaa koetta. Valintaperusteista ja -kokeesta tulee ilmoittaa etukäteen. Kunta voi kuitenkin päättää, että sen järjestämään opetukseen otetaan ensisijaisesti kunnassa asuvia lapsia.

32 §, 3. momentti

Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. (19.12.2003/1139)

8 ESITYKSET VALINNANVAPAUDEN LISÄÄMISEKSI PÄIVÄHOITOPALVELUISSA KUNTARAJAT YLITTÄMÄLLÄ

8.1 Yleistä

Lainsäädännön uudistamiseen liittyvät esitykset ja perustelut on kirjoitettu selvityksessä tekstiin, ei suoraan esitysmuotoon pykäliksi. Esityksessä puhutaan selvyden vuoksi koko ajan laista, koska sen arvuutteleminen, mikä lakiin ja mikä asetukseen menisi, ei ole tässä kohtaa perusteltua eikä tarpeellista. Esitykset ovat lakia ajatellen melko tarkkoja, mutta lainsäädäntötyön yhteydessä arvioitaneen, mikä on enemmän ja mikä vähemmän tarpeellista. Osa asioista voi hyvinkin olla sellaisia, että niistä ei erikseen tarvitse säätää lailla, vaan ne jäävät kuntien keskinäisen sopimisen varaan.

Esitysten tavoitteena on tuottaa uudistus, joka mahdollistaa valinnanvapauden kasvattamisen mahdollistamalla kunnallisen päivähoitopalvelun hakemisen toisesta kunnasta ilman kotikunnan maksusitoumusta. Esityksessä on kuvattu linjat lainsäädännön uudistamiselle ja menettelytavat, jotka helpottavat kuntien toimintaa ja uudistuksen toteuttamista. Esitys on samalla toimintamalli, jonka toteuttamalla kunnilla on edellytykset hyödyntää uudistusta myös tuottavuuden parantamisessa.

Esityksen periaatteellisesti suurin muutos kytkeytyy rajojen avaamisen ohella päivähoidon kustannuksiin ja hinnoitteluun. Tähän asti kunnat ovat voineet laskuttaa haluamansa summan, kun kyseessä on ollut lastensuojeluun liittyvä päivähoidon sijoitus. Kuntien välisessä laskutuksessa päivähoiton hinnat ovat olleet eri kuntien välillä hyvinkin erilaisia. Hinnoista on voinut päätellä, että on laskutettu sekä reilua ali- mutta myös ylihintaa. Esitys lähtee siitä, että laissa määriteltäisiin päivähoiton hinta. Muutos nykykäytäntöön on suuri, mutta perusteltu. Hinnan ja kustannusten määrittely lakiin turvaa myös sen, että uudistus on kuntien talouden kannalta turvallinen.

8.2 Valinnanvapauden laajentaminen

Päivähoidon valinnanvapautta tulee laajentaa mahdollistamalla lainsäädännöllä kunnallisen päivähoitopalvelun hakeminen toisesta kunnasta. Laajentaminen tulee tehdä siten, että se ei varsinaisesti laajenna päivähoiton subjektiivista oikeutta, vaan mahdollistaa palvelun saamisen silloin, kun toisen kunnan päivähoidossa on tilaa. Uudistus tulee toteuttaa siten, että se tukee kuntien mahdollisuuksia palvelujen järjestämiseen taloudellisesti. Uudistus mahdollistaa päivähoitokapasiteetin tehokkaan käytön tilanteessa, jossa päivähoidon kysyntä alenee. Tällöin uudistus voi tuottaa myös suoraa taloudellista hyötyä.

Uudistuksen ensisijaisena tavoitteena on niiden perheiden tukeminen, joiden tilanne työstä, opiskelusta tai asuinpaikasta johtuen on sellainen, että toisen kunnan päivähoitopalvelut ovat kotikunnan palveluita parempi vaihtoehto. Uudistuksen myötä Manner-Suomen päivähoidosta tulee periaatteessa suuri, yhtenäinen päivähoitoalue, jossa perheet voivat hakea päivähoitopaikkaa haluamastaan kunnasta. Paikan saamisen tulee kuitenkin aina perustua kunnan päivähoidon sen hetkiseen tilanteeseen.

Kotikunnan tehtävänä on tuottaa palvelut kunnan asukkaille. Tämä periaate soveltuu edelleen pohjaksi, kun valinnanvapautta päivähoitopalveluissa halutaan kasvattaa yli kuntarajojen. *Lain uudistamisen lähtökohtana tulee olla se, että päivähoitopalvelua voidaan kaikissa tilanteissa hakea toisesta kunnasta, mutta toisen kunnan tulee palvelu tarjota vain silloin, kun päivähoidossa on tilaa.* Lienee niin, että työstä tai opiskelusta johtuvan tarpeen ollessa kyseessä, vanhemmat hakevat johonkin tiettyyn ja tietyssä paikassa sijaitsevaan palveluun,

eivät yleisellä tasolla toiseen kuntaan. Tämä tulisi kunnissa ottaa huomioon prosessia ja menettelytapoja määriteltäessä.

Kunnan velvollisuutena on edelleen ensisijaisesti järjestää palvelu omille asukkailleen. *Toisesta kunnasta hakevat voidaan asettaa järjestykseen siten, että ensisijaisia ovat työstä ja opiskelusta johtuvat tarpeet ja tämän jälkeen muut tarpeet. Tämä voidaan myös lakiin kirjata.* Minkään kunnan ei tarvitse rakentaa päivähoitoon uutta kapasiteettia, ellei kunta itse, esimerkiksi seudullisen yhteistyön hengessä, niin päättä.

Vanhempien päätös päivähoitopalvelun hakemisesta toisesta kunnasta on heidän oman ja vapaaehtoinen. Tällöin kotikunnan rooli on toimia maksajana, rahoittajana. On myös tapauksia, joissa kotikunta ohjaa vanhemmat kuntarajan yli päivähoitoon, joskus jopa vanhempien vastuksesta huolimatta. Tällöin on yleensä kyse vuoropäivähoidosta tai vaativasta erityisen tuen tarpeesta, kuten lapsen vammaisuudesta. Tältä osin on varmaankin syytä kuitenkin kannustaa kuntia yhteistyön laajentamiseen, kunhan kyetään varmistamaan se, että palvelu on perheen kannalta tavoitettavissa.

8.3 Päivähoitopalvelun hakeminen

Päivähoidon hakemisen toisesta kunnasta tulee toteuttaa mahdollisimman yksinkertaisella mallilla. *Vallitsevaa menettelyä, jossa perhe hakee päivähoitoa yli kuntarajan toisesta kunnasta oman kotikunnan kautta, tulee virtaviivaistaa siten, että hakemus voidaan jättää suoraan toiseen kuntaan. Sähköisissä järjestelmissä voisi olla mahdollista jättää samaan aikaan kotikuntaan vaihtoehtoinen hakemus.* Useaan kuntaan jätettävä samanaikainen hakemus saat-
taa osin olla kuntien kannalta vaikeasti hallittava malli. Menettely olisi kuitenkin nykyisen teknologian huomioon ottaen toteutettavissa. Tavoitteena voisi olla myös seudullisesti yhteinen päivähoiton hakujärjestelmä.

Perheen jättäessä päivähoitohakemuksensa toiseen kuntaan, tulee kuntien luonnollisesti hoitaa päivähoitopalvelun määrittelyä yhdessä. Toivottavaa tältä osin on prosessin kehittämisen tulevaisuudessa niin, että perheet voisivat hakea palvelua suoraan päivähoitoyksikö-
stä, jonka esimies voisi heti tehdä päätöksen lapsen valinnasta.

Päivähoitolaissa on nykyisin määritelty aikarajat sille, milloin päivähoitoon eri tilanteissa tulee viimeistään hakea. Näitä aikarajoja voidaan noudattaa myös kuntien välillä tietyin poikkeuksin.

- *Kunnan, johon perhe hakee, tulee ilmoittaa kotikunnalle vastaanotetusta hakemuksesta välittömästi hakemuksen saavuttua*
- *Mikäli hakuprosessi on esimerkiksi teknisellä ratkaisulla (sähköinen hakemus tai muu vastaava) toteutettu niin, että tieto hakuprosessin käynnistymisestä automaattisesti tavoittaa molemmat kunnat, ei edellä mainittua ilmoitusta tarvitse tehdä*
- *Kunnan, josta haetaan, tulee ilmoittaa hakijalle ja kotikunnalle viimeistään kahden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä siitä, että palvelua ei voida toivottuna ajankohtana hakijalle tarjota*
- *Kiireisen, kahden viikon haun ollessa kyseessä, tulee päivähoitotilanne saattaa välittömästi hakijan ja hakijan kotikunnan tietoon*

8.4 Päivähoitopaikkojen tilanne kunnassa

Päivähoidon paikkatilanteen eli täyttöasteen arviointi on ulkopuoliselle vaativa tehtävä. Eri kunnat mittaavat päivähoitopaikkojen täyttöä hyvin eri tavoin. Tulisikin harkita, että lakiin tulisi tältä osin kunnille velvoite arvioida päivähoiton täyttöä jatkuvasti. Tältä osin pykälän muotoilun tulee kuitenkin olla väljä. Sinänsä on syytä asian monimutkaisuuteen viitaten todeta, että tarkempi ohjeistus täyttöasteen seurannasta vaatisi oman laajan selvityksensä, joka sinänsä samalla parantaisi käsitystä päivähoitolain käytännön sovelluksesta.

8.5 Päivähoito lähipalveluna

Päivähoito on leimallisesti lähipalvelu. Vanhempien kannalta päivähoidon keskeinen laatu-tekijä on se, että lapsi saa palvelun kodin läheltä omalla asuinalueella. Lapsi pääsee tällöin osaksi alueen sosiaalisia verkostoja ja tulevaisuuden kaveriporukoita. *Onkin harkittava, tulisiko päivähoidon lähipalveluluonteesta kirjata maininta päivähoitolakiin tai muuhun lainsäädäntöön samalla kun valinnanvapautta yli kuntarajojen lisätään.* Maininnan ei tule olla kuntia sitova, sillä palvelujen toteuttaminen siten, että lähipalveluperiaate voisi jokaisen kohdalla poikkeuksetta toteutua, ei ole mahdollinen, varsinkaan uusilla ja nopeasti rakentuvilla alueilla. Lisäksi lähipalvelun toteuttaminen harvaan asutuilla alueilla on oma haasteensa. Lähipalveluperiaatteen kirjaaminen lakiin korostaisi silti varsinkin lapsen oikeutta omaan yhteisönsä, mutta myös perheen oikeutta lähipalveluun, kun he niin toivovat.

8.6 Kuntien väliset korvaukset ja päivähoidon hinta

Kustannuslaskennan edellä selostetun laajan aineiston avulla voidaan arvioida, että suomalaisen päivähoidon keskihinta päivähoidossa olevaa lasta kohti on hoitomuodosta, iästä ja hoitoajasta riippumatta noin 11 000 euroa. Hinta saadaan jakamalla päivähoidon kustannukset ilman avustuksia päivähoidossa olevien lasten määrällä. *Kuntien välisen kustannusten korvausten osalta lakiin tulee määritellä vuosihinta, jota kuntien tulee käyttää laskennallisena pohjahintana, elleivät kunnat keskenään muuta sovi.* Kuntien keskinäinen sopiminen mahdollistaa sen, että paikallisesti ja laajemman yhteistyön ollessa kyseessä voidaan tehdä tarkempia tuotteistuksia ja hinnoitteluita kuin mikä lain osalta on tarkoituksenmukaista. Kustannusten osalta esitys on:

- *Päivähoitopaikan vuosihinnaksi määritellään 9000- 12 000 euroa*
- *Päivähoidon vuosihinta seuraa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannushintaindeksiä*
- *Päivähoitopalvelun hinta on sama lapsen iästä riippumatta*
- *Hinta sisältää normaalisti mitoitettua erityisen tuen*
- *Mikäli lapsi tarvitsee vaativaa erityistä tukea, kuten henkilökohtaisen avun, saa järjestävä kunta laskuttaa kotikunnalta enintään 1000 euroa kuukaudessa niiltä kuukausilta, joina lapsi on hoidossa*
- *Vaativan erityisen tuen toteuttamisessa tulee kuulla lapsen kotikuntaa*
- *Mikäli lapsi on osapäivähoidossa tai hoidon kesto on vähemmän kuin 12 päivää kuukaudessa kerrotaan edellä mainittu kuukausihinta kertoimella 0,6*
- *Ympäri vuorokautisen päivähoidon hinnasta kuntien tulee sopia edellä mainittua hintaa käyttäen kunta- ja tapauskohtaisesti*
- *Esiopetuksen päivähoidon osalta edellä mainittu hinta lasketaan kertoimella 0,4*
- *Hinnan jakajana on kuukausihintaa laskettaessa 11 ja päivähintaa laskettaessa 220*
- *Kuntien tulee käyttää näitä hintoja ja menettelyitä, elleivät kunnat tältä osin keskenään muuta sovi*
- *Kuntien tulee toimia siten, että hinnat eivät muodosta estettä päivähoitopaikan saannille toisesta kunnasta*

8.7 Asiakasmaksujen laskutus

Asiakasmaksu kattaa päivähoidon menoista keskimäärin 10–15 prosenttia päivähoitomuodosta ja kunnasta riippuen. Asiakasmaksun laskuttaminen perheeltä on säädettävä siten, että kuntalaisia kohdellaan yhdenvertaisesti. Lisäksi laskuttamisen on tapahduttava sekä kotikunnan että järjestävän kunnan kannalta järkevästi. Asiakasmaksun laskutus voidaan hoitaa monelle vaihtoehdoisella tavalla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 12 §:n mukaan: "Jos kunta tai kuntayhtymä järjestää palveluja sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla os-topalveluna, palvelun käyttäjältä on perittävä samat maksut ja korvaukset kuin kunnan tai kuntayhtymän itse järjestämistä vastaavista palveluista." *Mikäli lapsen kotikunta laskuttaa asiakasmaksun, takaa tämä kuntalaisten yhdenvertaisen kohtelun myös silloin, kun kotikunnan ja toisen kunnan maksut ja niiden hyvityisperiaatteet eroavat toisistaan.* Mikäli kotikunta las-kuttaa asiakasmaksun suoraan tai toisen kunnan kautta, maksavat saman kunnan asukkaat saman maksun, olipa lapsi hoidossa missä kunnassa tahansa.

Asiakasmaksun perimisessä on kolme vaihtoehtoista menettelytapaa, joista uudistuksen toteutuessa suositellaan kohtaa a).

- a) *Asiakasmaksun perii suoraan perheeltä lapsen kotikunta, jolloin kuntien välinen las-kutus on bruttoperusteinen. Toinen kunta toimittaa kotikunnalle tiedon laskutuksen mahdollisista hyvityksistä kuukausittain.*
- b) *Asiakasmaksun perii kotikunnan asiakasmaksujen suuruisena päivähoiton tuotta-jakunta, joka tilittää asiakasmaksun kotikunnalle, jolloin kuntien välinen laskutus on bruttoperusteinen. Kotikunta toimittaa tiedon toiselle kunnalle asiakasmaksujen perusteista ja niissä tapahtuvista muutoksista.*
- c) *Asiakasmaksun perii päivähoiton tuottajakunta, joka vähentää asiakasmaksut kotikunnalta laskutettavasta osuudesta, jolloin kuntien välinen laskutus on nettope-rusteinen.*

8.8 Erityinen tuki

Erityisen tuen järjestäminen on nykyisen päivähoitojärjestelmän haastavimpia ja kalleimpia osia. Laajennettaessa perheiden valinnanvapautta yli kuntarajan, on erityisen tuen järjes-tämiseen liittyviä tekijöitä syytä kirjata lakiin. Erityisen tuen prosessin osalta keskeistä on lakiin kirjattu lapsen kuntoutussuunnitelman laadinta. Kuntoutussuunnitelman laadinta on palvelun tuottajan asia, mutta monissa tapauksissa kuntoutussuunnitelmaa laadittaessa tar-vitaan yhteistyötä muiden tahojen, muun muassa lastensuojelun kanssa. *Lakiin tulisikin kir-jata maininta, että päivähoitopalvelun tuottava kunta laatii kuntoutussuunnitelman niin, että tarvittaessa tehdään yhteistyötä lapsen kotikunnan ja myös järjestävän kunnan viranomaisten kanssa.* Vastaava yhteistyö voi olla tarpeen myös muissakin tilanteissa kuin vain kuntoutus-suunnitelmaa laadittaessa ja päivitettäessä. Monilla kunnilla on yhteisiä kiertävän erityislas-tentarhanopettajan palveluita, joiden hyöty tulee näkyviin myös silloin, kun erityistä tukea tarvitseva lapsi on hoidossa muualla kuin kotikunnassa.

Erityisen tuen osalta tukitoimenpiteiden käyttö eri kunnissa on erityisen vaihtelevaa. Kunnat käyttävät lapsikohtaisen kertoimen suurentamista (erityisen tuen tarpeessa lapsi si-joitetaan kahden paikalle kertoimella kaksi, jolloin lasten kokonaismäärä pienenee), ryhmä-kohtaista avustajaa, henkilökohtaista avustajaa, erityisryhmää, integroitua ryhmää ja ryh-mään palkattua erityislastentarhanopettajaa. Kuten edellä on mainittu, kunnilla on myös yhteisiä kiertäviä erityislastentarhaopettajia.

Erilaisten tukien kustannukset vaihtelevat suuresti. Kahden paikalle sijoittaminen on kallis ratkaisu, sillä tällöin lapsi vie laskennallisesti kahden lapsen paikan ja maksaa lasken-nallisesti kahden paikan verran. Jos hinta on vaikkapa 10 000 euroa, on kahden paikalla olevan lapsen laskennallinen hinta jo 20 000 euroa. Ryhmäkohtaisen avustajan ja henki-lö- tai lapsikohtaisen avustajan tuottama vuositason kustannus on noin 25 – 30 000 euroa. Ryhmäkohtaisessa avustamisessa ei ole yleensä määriteltävissä, mikä osuus työstä millekin lapselle suuntautuu. Henkilökohtainen apu taas on yleensä yhdelle, tietylle lapselle palkattu avustaja, jonka palkkaamiseen perusteet löytyvät varsinaisesti vammaispalvelujen lainsää-dännöstä, eivät suoraan päivähoiton lainsäädännöstä. Päivähoitolaissa todetaan vain, että

erityisen tuen tarve tulee ottaa lasten tai henkilöstön määrässä huomioon. Niin kutsutussa integroidussa (erityis)ryhmässä lapsi on yleensä kertoimella 2,5-3, jolloin hän vie vastaavan määrän paikkoja ja jolloin kustannukset nousevat laskennallisesti yhtä moninkertaisiksi. Erityisen tuen eri muotojen vaikuttavuuden arviointiakin olisi kunnissa hyvä tehdä, jotta panos-tuotos-suhteen analyysi voitaisiin tältä osin tehdä.

Kustannuksien kohtuullistamiseksi laissa tulee tehdä kustannuksiin ja lisähenkilöstön palkkaamiseen liittyviä rajoituksia. Tilanne on hankala, jopa kestämaton, jos palvelua tuottava kunta voi palkata lisähenkilöstöä haluamallaan tavalla lapsen kotikuntaa eli maksajaa kuulematta. *Ratkaisuna on se, että lisähenkilöstön palkkaamisen kustannukset lasketaan lakiin kirjattavan päivähoitohinnan sisälle, jolloin kuntien ei tarvitse erikseen tätä hinnoitella. Tämä edellyttää luonnollisesti sitä, että lakiin tulee kohta, jossa määritellään kuntien toisiltaan perimä hinta. Lisäksi tulee myös rajoittaa mahdollisuuksia henkilökohtaisen avun palkkaamiseen, koska käytössä olevat avun tarpeen määrittelyt ovat väistämättä jossain määrin tulkinnanvaraisia.* Mikäli mainintaa kuntien perimästä hinnasta ei lakiin tule, on rajoituksen tekeminen hankalaa.

Kuntien nykykäytäntö näyttää olevan se, että kertoimella kaksi sijoitetusta (päivähoidon kielellä lapsi on kahden paikalla) lapsesta peritään usein myös kahden lapsen hinta. Tähän liittyen on syytä todeta, että tilastoitujen erityistä tukea tarvitsevien lasten osuus vaihtelee kunnittain välillä 2-14 prosenttia. Näistä lapsista hyvinkin vaihteleva osa on kaksinkertaisella kertoimella.

9 ARVIO UUDISTUKSEN VAIKUTUKSISTA

Kunnille tehdyssä kyselyssä vastaajat arvioivat, että uudistuksen suurin vaikutus kuntien kannalta on se, että kunnat joutuvat arvioimaan ja kehittämään päivähoidon talouteen liittyviä toimintatapojaan. Uudistuksesta tulee seuraamaan muun muassa asiakasmaksujen ja niihin liittyvien hyvitysten yhtenäistäminen, päivähoidon tarkempi kustannuslaskenta ja hinnoittelu, selkeämpi tuotteistaminen sekä hintojen ja toiminnan läpinäkyvyys. Kaikki ovat kehitystä oikeaan suuntaan.

Päivähoidon lähipalveluluonnetta on selvityksessä nostettu esille useassa kohdassa. Asiaa ei voi liikaa korostaa. Uudistus toteutuessaan merkitsee sitä, että kuntarajojen ylittäminen tulee jonkin verran lisääntymään, kun kotikunnan maksusitoumusta ei enää tarvita. Koska useilla seuduilla on kuitenkin päivähoitopalvelun hakeminen yli kuntarajan jo ollut täysin mahdollista, voidaan arvioida, että liikehdintä tulee olemaan hallittavissa. On lisäksi muistettava, että varsinkin kasvukeskuksissa on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut vuosia, jolloin päivähoidon asiakasmäärät väestönkasvusta johtuen ovat kasvaneet lähes hallitsemattomasti. Jonkin asteisessa kaaoksessa on opittu toimimaan.

Taloudellisesti kuntarajat ylittävä päivähoito on nähty myös uhkana. On esitetty epäilyjä, että kotikunnassa jää paikkoja tyhjäksi kun perheet hakevat muualta palvelua. Tähän epäilyyn voidaan liittää toisaalta lievä toive siitä, että jonkinasteinen kilvoittelu tuottaisi asiakkaalle myös laadullista hyötyä. Talouden osalta asia tulisi nähdä siten, että kunnissa oleva vapaa kapasiteetti, tyhjät paikat, voidaan myydä muualle, ja näin saadaan paikat tehokkaasti käytettyä.

Vasta tulevaisuus osoittaa, miten uudistukset toteutuvat. Päivähoitopalvelun valinnanvapauden kasvattaminen mahdollistamalla päivähoitopalvelun hakeminen toisesta kunnasta tulee mitä todennäköisimmin olemaan uusi luku suomalaisen päivähoitojärjestelmän menestystarinassa.

LIITE I. Kuntakyselyn saatekirje

Selvitys koskien kuntarajat ylittävää päivähoitoa

Arvoisa päivähoidosta ja varhaiskasvatuksesta vastaava!

Hallitus on linjannut, että kuntien on suunniteltava ja järjestettävä sosiaali- ja terveystalvet käyttäjien näkökulmasta joustavasti. Asiaa selvitetään päivähoidon osalta tämän vuoden aikana. Selvityksessä tehdään ehdotukset tarvittavista lainsäädännöllisistä muutoksista. Selvityksessä perehdytään muun muassa kuntarajat ylittäviin päivähoitomalleihin sekä niiden korvaus- ja sopimuskäytäntöihin.

Osana selvitystä tehdään kunnille suunnattu kysely. Kyselyn avulla halutaan selvittää mahdollisimman laajasti päivähoidon käyttöä yli kuntarajojen, kuntien välisiä sopimusmalleja sekä erityisesti kuntien päivähoidosta vastaavien näkemyksiä päivähoitopaikan valinnanvapauden lisäämisen vaikutuksista.

On suotavaa hankkia kyselyyn tarvittavat tiedot etukäteen, koska kysely on täytettävä keskeytyksittä. Itse sähköisen kyselyn täyttäminen vie vain noin kymmenen minuuttia. Voit vastata kyselyyn joko suomen tai ruotsin kielellä.

Linkit päivähoitokyselyyn

suomi: <http://www.webropol.com/P.aspx?id=355611&cid=70904205>

ruotsi: <http://www.webropol.com/P.aspx?id=355620&cid=70801263>

Olkaa hyvä ja vastatkaa kyselyyn 20.10 mennessä.

Vastaaminen on helppoa ja vaatii vain noin 10 minuuttia. Voit vastata kyselyyn oman näkemyksesi pohjalta tai voitte muodostaa myös asiasta yhteisen näkemyksen esimerkiksi toimialan tai tulosalueen johtoryhmässä.

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvissä kysymyksissä voitte olla yhteydessä Pirjo Rouskuun (09-160 73874, [pirjo.rousku\(at\)stm.fi](mailto:pirjo.rousku(at)stm.fi)) ja sisältöön liittyvissä kysymyksissä Simo Pokkiin (0400-591640, [simo.pokk\(at\)vertikal.fi](mailto:simo.pokk(at)vertikal.fi)).

Asiantuntija

Simo Pokki

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Päivi Sillanaukee

Kyselyn sisältö

Selvityksen osana tehdään kysely kaikille kunnille, johon pyydämme nyt Sinua ja edustamaasi kuntaa vastaamaan. Vastauksesi on erittäin tärkeä. Kiitämme vastaamisestasi jo etukäteen!

1. Kunta (Manner-Suomen kunnat listana)
2. Vastaajan asema (päivähoidosta vastaava, koko toimialasta vastaava, muu mikä)
3. Tilastotiedot tämän hetken tai kevään tilanteen mukaan (avoin vastaus) (huom! ostopalvelut omassa kunnassa yrityksiltä rinnastetaan kunnalliseen päivähoidoon)
 - lasten määrä oman kunnan päivähoidossa ja ostopalveluissa
 - lasten määrä muiden kuntien kunnallisessa päivähoidossa (ei lastensuojelun sijoittamat)
 - lasten määrä oman kunnan yksityisessä päivähoidossa (yksityisen hoidon tuki)
 - lasten määrä muiden kuntien yksityisessä päivähoidossa (mikäli tiedossa)
 - muiden kuntien lasten määrä kuntanne kunnallisessa päivähoidossa
 - muiden kuntien lasten määrä kuntanne yksityisessä päivähoidossa (mikäli tiedossa)
4. Onko teillä ollut yhteistyötä erityistä tukea saavien lasten päivähoidon järjestämisessä muiden kuntien kanssa viimeisen 2 vuoden aikana?
 - kyllä, mitä: _____
 - ei
5. Onko teillä ollut yhteistyötä vuorohoidon järjestämisessä muiden kuntien kanssa?
 - kyllä, mitä: _____
 - ei
6. Mitä mieltä olette tavoitteesta, että perheet voisivat hakea päivähoitoa siitä kunnasta, joka sitä perheen kannalta parhaiten pystyy tarjoamaan?
 - Tavoite on kannatettava
 - Tavoite on kannatettava, mutta toteutus haasteellista
 - Suhtaudun tavoitteeseen osin kielteisesti
 - Suhtaudun tavoitteeseen kielteisesti

Perusteluni:
7. Mikäli päivähoidon lainsäädäntöä muutetaan niin, että perheet voivat saada päivähoidon palveluja valitsemastaan kunnasta, niin miten todennäköisenä seuraavia asioita pidätte (hyvin todennäköinen/ mahdollinen / epätodennäköinen)
 - oman kuntamme perheet tulevat käyttämään mahdollisuutta hyväkseen ja hakevat hoitoa muista kunnista aiempaa enemmän
 - muiden kuntien perheet tulevat käyttämään mahdollisuutta hyväkseen ja hakevat hoitoa meiltä aiempaa enemmän
 - syntyy tarve yhtenäistää kuntien asiakasmaksut
 - päivähoidon suunnittelu tulee monimutkaistumaan
 - päivähoidon järjestäminen tulee monimutkaistumaan
 - päivähoidon kustannuksia joudutaan laskemaan aiempaa tarkemmin
 - päivähoidon kustannukset kuntien välillä yhtenäistyvät
 - vapaa hakeutuminen ja sen mahdollisesti tuottama kilpailu nostaa päivähoidon laatua

8. Onko teillä ollut muiden kuntien kanssa sovittu toimintamalli, kun perhe on halunnut päivähoitopaikan yli kuntarajan?

- On ollut
- Ei ole ollut

Jos vastasit edelliseen kysymykseen myönteisesti, niin kuvaa lyhyesti toimintamallia

9. Mikä on bruttohintanne yli 3-vuotiaan kokopäiväpaikalle päiväkodissa? EUROJA PER VUOSI PER HOITOPAIKKA (VUOSIHINTA JA PÄIVÄHINTA)

10. AVO: Mitä muuta haluat kertoa tämän kyselyn teemaan liittyen?

LIITE 2. Pääkaupunkiseudun sopimus päivähoidon järjestämisestä kuntien välisenä ostopalveluna

Pääkaupunkiseudun kunnat Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa sopivat päivähoidon järjestämisestä seuraavaa:

Päivähoitopaikan järjestäminen toisesta kunnasta

Kunnat voivat ostaa toisen kunnan päivähoitopaikkoja maksusitoumuksella enintään toimintakaudeksi kerrallaan (elokuu – heinäkuu) silloin, kun myyvällä kunnalla on vapaita hoitopaikkoja. Lapsen kotikunta antaa sovitun päivähoidon ajaksi maksusitoumuksen. Kunta ei kuitenkaan ole velvollinen ostamaan asukkailleen toisen kunnan palveluja.

Lapsen hoitosuhteen jatkaminen perheen muuttaessa toiseen kuntaan

Lapsen muuttaessa toiseen pääkaupunkiseudun kuntaan hän voi perheen niin halutessa jatkaa päivähoidossa entisessä kotikunnassaan siihen saakka, kunnes lapsi aloittaa oppivelvollisuuden.

Kunnallisten ostopalvelupaikkojen sopimismenettely

1. Päivähoitopaikan järjestäminen toisesta kunnasta

- Ostavan ja myyvän kunnan sopimusosapuolet sopivat yksittäiselle tai useammalle lapselle ostettavista päivähoitopaikoista (päiväkoti / perhepäivähoito, hoidon tarve, ajanjaksot).
- Ostava kunta neuvottelee perheen kanssa päivähoitopaikan osoittamisesta toisen kunnan alueelta.
- Ostava kunta tekee perheelle päätöksen määräaikaaisesta päivähoitopaikasta ja maksupäätöksen asuinkunnan mukaisin maksuperustein.
- Ostava kunta toimittaa maksusitoumuksen myyvän kunnan viranomaiselle, jonka kanssa on alustavasti suunniteltu ostettavat päivähoitopaikat.

2. Lapsen hoitosuhteen jatkaminen perheen muuttaessa toiseen kuntaan

- Perheen muuttaessa toiseen kuntaan, perhe hankkii uuden asuinkunnan päivähoitoviranomaiselta maksusitoumuksen.

Korvauksen periminen

1. Päivähoitopaikan järjestäminen toisesta kunnasta

- Korvaus päivähoitopaikasta peritään ostavalta kunnalta hoitopaikan varaamispäivästä lukien. Lapsikohtaisen hoitopaikan irtisanomisaika on yksi kuukausi, joka alkaa perheen tai ostavan kunnan irtisanottua hoitopaikan kirjallisesti hoitopaikasta.

2. Lapsen hoitosuhteen jatkaminen perheen muuttaessa toiseen kuntaan

- Korvaus peritään perheen muuttopäivästä hoitosuhteen päättymiseen saakka.

Korvauksen perusteet

- Korvaus on kuukausimaksu, jonka kunnat määrittelevät siten, että käyttökustannusten perusteella lasketusta hoitopaikan hinnasta on vähennetty keskimääräinen asiakasmaksu.

Korvaus määritellään erikseen

- a) alle kolmevuotiaan lapsen kokopäivähoidosta
- b) yli kolmevuotiaan lapsen kokopäivähoidosta
- c) alle kolmevuotiaan lapsen osapäivähoidosta
- d) yli kolmevuotiaan lapsen osapäivähoidosta.

Erityispäivähoidosta peritään kohtien a)–d) lapsen ikään ja hoitoaikaan suhteutettu korvaus kaksinkertaisena.

Ympäri vuorokautisesta hoidosta peritään kunnan määrittelemä ympäri vuorokautisen kokopäivähoidon korvaus riippumatta lapsen iästä.

Päivähoidon asiakaslaskutus

Lapsen huoltaja maksaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaisen maksun asuinkunnan mukaisin maksuperustein sille kunnalle, jossa lapsi on päivähoitossa.

Tiedottaminen

Kunnat tiedottavat omille työntekijöilleen pääkaupunkiseudun päivähoitoon kunnallisten ostopalvelujen järjestämistä koskevasta sopimuksesta ja kunnan omista menettelytavoista.

Voimassaolo

Tämä sopimus tulee voimaan 1.8.2007. Sopimus on voimassa toimintavuoden (1.8.–31.7.) kerrallaan, ellei sitä irtisanota viimeistään huhtikuun loppuun mennessä päättymään seuraavan kalenterivuoden alusta.

Tämä sopimus korvaa

Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan 1.4.2003 tekemän sopimuksen päivähoitoon järjestämisestä kuntien välisenä ostopalveluna.

Erimielisyyksien ratkaiseminen

Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet ratkaistaan Helsingin käräjäoikeudessa.

LIITE 3. Tampereen seudun sopimus päivähoidon seudullisesta yhteistoiminnasta

Tampereen kaupunkiseudun kunnat Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi sopivat päivähoidon järjestämisestä seuraavaa:

1 § Lapsen hoitosuhde perheen muuttaessa toiseen kuntaan

Lapsen muuttaessa toiseen Tampereen kaupunkiseudun kuntaan hän voi perheen niin halutessa jatkaa päivähoidossa entisessä kotikunnassaan toimintakauden (1.8.–31.7.) loppuun saakka. Vastaavasti lapsi voi hakeutua tulevan kotikunnan tuottamaan päivähoitoon jo toimintakauden alusta, vaikka perheen muutto uuteen kuntaan ajoittuisikin keskelle toimintakautta.

Lapsen kotikunta antaa sovitun päivähoidon ajaksi maksusitoumuksen. Kunta ei kuitenkaan ole velvollinen ostamaan asukkailleen toisen kunnan palveluja.

Lapsen jatkaessa vanhan kotikuntansa päivähoidossa, perheen muuttaessa toiseen kuntaan, perhe hankkii uuden asuinkunnan päivähoitoviranomaiselta maksusitoumuksen. Vastaavasti lapsen siirtyessä uuden kunnan tuottamaan päivähoitoon jo ennen muuttoa, perhe hankkii asuinkuntansa päivähoitoviranomaiselta maksusitoumuksen.

2 § Päivähoidon erityispalveluiden järjestämien toisesta kunnasta

Kunnat voivat ostaa toisen kunnan päivähoidon erityispalveluiden (erityispäivähoito, vuoroahoito, vieraskielinen päivähoito) paikkoja maksusitoumuksella enintään toimintakaudeksi kerrallaan silloin, kun myyvällä kunnalla on vapaita hoitopaikkoja. Lapsen kotikunta antaa sovitun päivähoidon ajaksi maksusitoumuksen. Kunta ei kuitenkaan ole velvollinen ostamaan asukkailleen toisen kunnan palveluja.

Sopimus koskee myös tavallista päivähoitotoimintaa silloin, kun myyvällä kunnalla on vapaita hoitopaikkoja.

Ostavan ja myyvän kunnan sopimusosapuolet sopivat yksittäiselle tai useammalle lapselle ostettavista päivähoitopaikoista (päiväkotito / perhepäivähoito, hoidon tarve, ajanjaksot).

Ostava kunta neuvottelee perheen kanssa päivähoitopaikan osoittamisesta toisen kunnan alueelta.

Ostava kunta tekee perheelle päätöksen määräaikaisesta päivähoitopaikasta ja maksupäätöksen asuinkunnan mukaisin maksuperustein.

Ostava kunta toimittaa maksusitoumuksen myyvän kunnan viranomaiselle, jonka kanssa on alustavasti suunniteltu ostettavat päivähoitopaikat.

3 § Korvauksen periminen perheen muuttaessa toiseen kuntaan

Päivähoitopalvelun tuottava kunta perii korvauksen ostavalta kunnalta perheen muuttopäivästä hoitosuhteen päättymiseen saakka. Vastaavasti korvaus peritään hoitosuhteen alkamisajankohdasta muuttopäivään saakka, mikäli lapsi on siirtynyt uuden kunnan tuottamaan päivähoitoon jo ennen perheen muuttoa.

Lapsikohtaisen hoitopaikan irtisanomisaika on yksi kuukausi, joka alkaa perheen tai ostavan kunnan irtisanottua hoitopaikan kirjallisesti hoitopaikkaan.

4 § Korvauksen perusteet

Korvaus on viikko- tai kuukausimaksu. Kunnat tarkistavat ulkopaikkakuntalaisilta perittävät asiakasmaksut vuosittain.

Korvaus määritellään erikseen:

- kokopäivähoidosta
- osapäivähoidosta
- erityispäivähoidosta
- ympärivuorokautisesta hoidosta
- avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta

Päivähoitopalveluita ostava kunta maksaa palveluita tuottavalle kunnalle viikko- tai kuukausimaksun riippuen hoitopäivien määrästä. Päivähoitopaikan varaus voi olla joko:

- enintään 10 pv / kk tai
- yli 10 pv / kk

5 § Päivähoidon asiakaslaskutus

Ulkokuntalaisen lapsen päivähoidon asiakasmaksun perii päivähoitopalvelun ostava kunta.

6 § Tiedottaminen

Kunnat tiedottavat omille työntekijöilleen Tampereen kaupunkiseudun päivähoidon seudullista yhteistoimintaa koskevasta sopimuksesta ja kunnan omista menettelytavoista.

Kunnat tiedottavat päivähoidon asiakkailleen palveluistaan [www-sivuillaan](http://www.sivuillaan).

7 § Sopimuksen muuttaminen

Tätä yhteistoimintasopimusta voidaan muuttaa sopijapuolten yhtäpitävillä päätöksillä.

8 § Sopimuksen päättymisen

Kullakin sopijapuolella on oikeus irtisanoa tämä sopimus tekemällä sitä tarkoittava kirjallinen ilmoitus muille sopijapuolille viimeistään maaliskuun loppuun mennessä ennen seuraavan toimintakauden alkua. Irtisanoutuminen astuu voimaan aina päivähoidon toimintakauden vaihtuessa.

9 § Erimielisyyksien ratkaiseminen

Tästä sopimuksesta mahdollisesti aiheutuvat erimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaista kuntien keskinäisillä neuvotteluilla. Mikäli neuvottelut eivät johda sovintoratkaisuun, käsitellään asia hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

10 § Voimassaolo

Tämä sopimus tulee voimaan 1.1.2009, ja se on voimassa kaksi (2) vuotta. Tämä sopimus on hyväksytty sopijapuolten yhtäpitävillä päätöksillä.

LIITE 4. Jyväskylän seudun sopimus ja toimintaprosessin kuvaus

Sopimus päivähoidon seudullisesta palvelualueesta

Sopimuksen tarkoitus

Sopimuksessa määritellään ehdot, joiden mukaan päivähoito- ja esiopetusikäiselle lapselle voidaan myöntää päivähoitopaikka sopimuskuntien päivähoitopalveluista riippumatta lapsen asuinkunnasta.

Sopijaosapuolet

Hankasalmen kunta
Jyväskylän kaupunki
Jyväskylän maalaiskunta
Korpilahden kunta
Laukaan kunta
Muuramen kunta
Petäjäveden kunta
Toivakan kunta
Uuraisten kunta

Sopimuskuntien yhteystiedot ovat liitteenä.

Sopimuksen kohde

Sopimuskunnat vastaavat veloitteestaan järjestää kunnassa asuvalle lapselle päivähoitopaikka annetun päivähoitolain mukaisesti. Päivähoitopaikka voidaan järjestää toisen sopimuskunnan ylläpitämässä (tässä sopimuksessa sijaintikunta) palvelussa sopimuksen määrittämin ehdoin.

Sopimus koskee lasten päivähoidosta annetun lain ja asetuksen mukaiseen päivähoitopaikkaan oikeutetun, sopimuskuntien alueella asuvan lapsen päivähoitopaikan myöntämistä sopimuskuntien päivähoitopalveluissa.

Sopimus koskee kunnallisia päivähoitopalveluita.

Toimintaperiaatteet

- Sopimuskunnat muodostavat päivähoidon seudullisen palvelualueen.
- Sopimuskuntien alueella asuvalle lapselle voidaan hakea päivähoitopaikkaa palvelualueen päivähoitopalveluista.
- Hoitopaikka järjestetään lapsen huoltajien kanssa neuvotellen.
- Hoitopaikka myönnetään ensisijaisesti oman kunnan lapselle, mikäli sitä on samanaikaisesti hakemassa myös toisessa sopimuskunnassa asuva lapsi.
- Päivähoitopaikka myönnetään toistaiseksi, lain mukaisen päivähoitotarpeen ajaksi.

Asiakkaalta perittävät maksut

Asiakkaalta perittävät hoitomaksut määritellään lasten päivähoidosta annetun lain ja asiakasmaksulain perusteella. Lakien soveltamisesta noudatetaan seudullisesti sovittuja käytäntöjä. Soveltamisohje on sopimuksen liitteenä.

Sijaintikunta vastaa asiakasmaksujen perinnästä.

Lapsen asuinkunta päättää sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:n mukaisen asiakasmaksun perimättä jättämisestä tai alentamisesta.

Kustannukset

Sopimuskuntien välisessä laskutuksessa noudatetaan sopimuksen liitteessä olevia hoitopaikkahintoja.

Lapsen asuinkunnalta laskutetaan hoitopaikan kuukausihinta vähennettynä asiakkaalta laskutettavalla asiakasmaksulla.

Mikäli hoitopaikan tarve on enintään 10 päivää kalenterikuukaudessa, asuinkunnalta laskutetaan puolet hoitopaikan hinnasta.

Esiopetuksen kustannuksia vastaava valtionosuus kohdistuu sijaintikunnalle, joten niitä ei laskuteta asuinkunnalta. Esiopetukseen liittyvistä päivähoidon kustannuksista vastaa lapsen asuinkunta.

Kunnat laskuttavat korvaukset toisilta sopimuskunnilta puolivuositain alkaen tammikuun 1. päivästä.

Maksuaika on 14 päivää laskun lähettämisestä. Maksun viivästyessä peritään korkolain mukainen viivästyskorko.

Yhteistoiminta

Sopimuksen alaan kuuluvaa sopimuskuntien yhteistyötä ja sopimuksen soveltamista ohjaa/koordinoi työryhmä, johon kukin kunta nimeää edustajansa. Työryhmä kutsutaan koolle vuosittain huhtikuun loppuun mennessä arvioimaan päivähoidon seudullisen palvelualueen toimivuutta sekä sopimaan toiminnan ja hoitopaikkahintojen tarkistamisesta.

Sopimuskunnat toimivat vuorollaan työryhmän kokoonkutsujana, joka sovitaan edellisessä kokouksessa. Jyväskylän maalaiskunta toimii seudullisen palvelualueen käynnistymisen jälkeen ensimmäisen kokouksen kokoonkutsujana.

Sopimuskunnalla on oikeus kutsua muut kunnat neuvotteluun.

Sopimuskunnat raportoivat seudullisen palvelualueen toiminnasta vähintään kalenterivuositain muille sopimuskunnille.

Tietojen saanti

Sopimuskunnalla on oikeus saada sijaintikunnalta tietoja päivähoitopalvelujen toiminnasta, taloudesta ja kehittämisestä siltä osin, kuin se koskee toisen kunnan lasten käyttämien palvelujen toteutusta, laatua tai taloutta.

Sopimuksen muutokset

Palveluperiaatteita ja kustannusten jakoperusteita voidaan tarkistaa yhteisesti sopien.

Sopimuksessa mainituilla yhteyshenkilöillä on oikeus tarkistaa hoitopaikasta sopimuskuntien kesken laskutettava kuukausihinta sekä toimintaprosessi.

Mahdolliset sopimuksen muutokset ja liitteen tarkennukset tehdään kirjallisesti.

Seudulliseen palvelualueeseen voi liittyä sopimuksen voimaantulon jälkeen Verkostokaupunki Jyväskylään kuuluva kunta, joka hyväksyy sopimuksen ehtoineen.

Sopimuskausi

Sopimus tulee voimaan 1. päivänä elokuuta 2006 ja on voimassa toistaiseksi.

Sopimuskunnalla on oikeus irtisanoa sopimus kirjallisesti 31.12. mennessä päättymään seuraavana kalenterivuonna 31.7. alkaen. Irtisanomisesta on ilmoitettava kirjallisesti kaikille sopimuskunnille.

Sopimusta koskeva riita

Mikäli sopimuksen sisällöstä syntyy sopijaosapuolten kesken erimielisyyksiä, ratkaistaan ne ensisijaisesti osapuolten välisin neuvotteluin. Mikäli neuvottelut eivät johda sovintoratkaisuun, käsitellään asia hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Sovellettavat lait

Laki lasten päivähoidosta, 19.1.1973/36
Asetus lasten päivähoidosta 16.3.1973/239
Perusopetuslaki
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3.8.1992/734
Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 9.10.1992/912
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812

Sopimuksen liitteet

Sopimuskuntien yhteystiedot
Päivähoitopaikan hinta ja sen laskentaperusteet.
Asiakasmaksulain sovellusohjeet
Toimintaprosessin kuvaus

Allekirjoitukset

Sopimusta on tehty kahdeksan (9) samanlaista kappaletta, yksi kullekin sopijakunnalle.

Liitteeseen 4 kuuluva sopimuksen liite.
Jyväskylän seutu, päivähoidon seudullinen palvelualue

Toimintaprosessi

1. Päivähoitohakemus jätetään asuinkunnan lähipäiväkotiin tai milloin se ei ole mahdollista, sopimuskunnan määrittelemään paikkaan
2. Hakemuksen vastaanottanut päiväkodin johtaja/päivähoidon esimies neuvottelee vanhempien kanssa hoitopaikan järjestämisestä
3. Hakemuksen vastaanottanut päiväkodin johtaja/päivähoidon esimies vastaa hakuprosessin käynnistämisestä
4. Hakemuksen vastaanottanut päiväkodin johtaja/päivähoidon esimies vastaa neuvottelusta toisen sopimuskunnan kanssa, mikäli lapselle haetaan hoitopaikkaa toisesta kunnasta.
5. Hoitopaikan järjestämistä varten toimitetaan hakemuksen kopio siihen sopimuskuntaan (sijaintikuntaan), josta hoitopaikkaa on haettu.
6. Hoitopaikan sijaintikunta vastaa alkuperäisen hakemuksen arkistoinnista.
7. Päiväkodin johtaja/päivähoidon esimies vastaa lasten valinnoista omalla vastuullaan.
8. Hakemus tallennetaan sijaintikunnan asiakastietojärjestelmään, jonne kyseisen päiväkodin johtaja/päivähoidon esimies tekee hoitopaikkasijoituksen
9. Sijaintikunnan päiväkodin johtaja/päivähoidon esimies tekee päätöksen päivähoitopaikan myöntämisestä.
10. Asiakasmaksu määritellään sijaintikunnassa.
11. Sijaintikunta toimittaa lapsen huoltajille päätöksen hoitopaikan myöntämisestä ja asiakasmaksusta
12. Sijaintikunta laskuttaa ja perii asiakasmaksun.
13. Lapsen asuinkunta myöntää maksusitoumuksen toimintavuosittain (hoitopaikkavalmista tehdään hoidon tarpeen ajaksi)
14. Mikäli hoidon tarve tai asiakasmaksu muuttuu, päätös tehdään sijaintikunnassa.
15. Maksusitoumus tarkistetaan tarvittaessa. Lapsen täyttäessä kolme vuotta, maksusitoumus tarkistetaan seuraavan kuukauden alusta. Kun hoitopaikka irtisanotaan, maksusitoumus päättyy irtisanomiskuukauden lopussa. Kun päivähoito alkaa toisessa kunnassa kesken toimintakuukauden, myönnetään maksusitoumus seuraavan kuukauden alusta.
16. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen sijoituessa integroituun pienryhmään tai lapsen sijoituessa kahden paikalle, asuinkunnalta peritään erityispäivähoitopaikan hinta. Muiden lapsen tarvitsemien tukitoimien järjestämisestä sovitaan tapauskohtaisesti.
17. Perheen muuttaessa kunnasta toiseen raukeaa maksusitoumus muuttokuukautta seuraavan kuukauden alusta.
18. Lapsen ollessa kahden kunnan vaikutuspiirissä (esim. yhteishuoltajuus), vastaa se kunta kustannuksista ja päivähoidon järjestämisestä, missä päivähoidon tarve syntyy.

LIITE 5. Porin seudun eli ns. karhukuntien seudullisen päivähoidon yleissopimus 1.8.2008

Sopimuksen osapuolet

Seuraavat kunnat, jotka ovat mukana seudullisen päivähoitorenkaan toiminnassa: Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Noormarkku, Pomarkku, Pori, Ulvila, Vampula.

Sopimuksen tarkoitus

Seudullisten päivähoitopaikkojen tarjoaminen ja ostaminen sopimusosapuolten kesken, sopijakuntien asukkaille, niiltä osin kuin tarvetta ilmenee ja paikkoja on tarjota. Mikään kunta ei sitoudu ostamaan ennalta sovittua paikkamäärää, vaan palveluja ostetaan tarpeen mukaan ja määrärahojen puitteissa. Niin ikään minkään kunnan ei tarvitse varata kapasiteettiaan seudulliseen käyttöön.

Tällä sopimuksella lasten päivähoidolla tarkoitetaan päiväkotia ja perhepäivähoitoa. Seudullisesti tarjottavia päivähoitopäiviä on kolmenlaisia: kokopäivähoito, osapäivähoito (enintään 5h/pv) ja vuorohoito.

Hoitopäivät

Kokopäivähoitoa on arkipäivisin klo 6.00 – 18.00 tapahtuvaa hoitoa. Kokopäivähoitopaikka ostetaan koko kuukaudeksi (ellei toisin sovita) ja kuukausi on 21 toimintapäivää.

Osapäivähoitoa on arkipäivisin klo 6.00 – 18.00 tapahtuvaa hoitoa, enintään viiden tunnin hoitopäivä ja osapäivähoidon hinta on 60 % kokopäivähoidon hinnasta.

Vuorohoitoa on arkisin esim. iltä- ja yöhoito sekä ympärivuorokautinen hoito viikonloppuisin. Vuorohoitopäivistä ja hinnoista sovitaan lapsikohtaisesti, huomioiden lapsen ikä, yöhoitotarve, hoitopäivät/-illat/-yöt (arki, viikonloppu).

Mikäli lapsella on erityisen hoidon ja/tai tuen tarvetta, hoitopäivän hinta sovitaan lapsikohtaisesti.

Kaikkien hoitopäivien hinnat sisältävät päivähoitolain mukaiset palvelut, varahoidon sekä vakuutuksen tai vastaavan korvaustavan/rahaston vahinkotilanteessa. Palvelujen sisällöt, laatuvaatimukset ja -kriteerit on määritelty tarkemmin liitteissä 3. ja 4. (tuotteistukset 0-3v. ja 3-6v.).

Hinnat ja hintojen tarkistaminen

Liitteessä 1.

Laskutus

Sopimuskuntien välisessä laskutuksessa noudatetaan sopimuksen liitteessä olevia hoitopäivähintoja. Päivähoitopalvelua myyvä kunta laskuttaa kuukausittain palvelua ostavaa kuntaa, lapsen kotikuntaa, joka puolestaan perii perheeltä päivähoitomaksun asiakasmaksulain mukaisesti.

Jos lapsi on sairautensa vuoksi poissa päivähoidosta kaikki kalenterikuukauden toimintapäivät, kuntien välistä maksua ei peritä lainkaan. Jos lapsi on sairautensa vuoksi poissa

päivähoidosta vähintään yksitoista toimintapäivää kalenterikuukaudessa, kuntien välisenä maksuna peritään puolet kuukausimaksusta. Jos lapsi on poissa muusta syystä kuin sairautensa vuoksi kalenterikuukauden kaikkina päivinä, kuntien välisenä maksuna peritään puolet kuukausimaksusta.

Maksuaika on 21 pv netto ja viivästyskorko enintään korkolain mukainen.

Toiminnan organisointi

Seudullista päivähoitopaikkaa haetaan kuten päivähoitopaikkaa yleensä ja kuntien asianomaiset viranhaltijat sopivat hoitopaikan järjestämisestä.

Päivähoidon seudullinen työryhmä, johon kukin kunta nimeää edustajansa, ylläpitää ja päivittää seudullisen päivähoidon yhteistyöhön liittyvää toimintaa. Työryhmän tehtäviin kuuluu myös hoitopäivähintojen määrittäminen, toiminnan arviointi, kehittäminen ja raportointi. Työryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Sopimuskunnat toimivat vuorollaan työryhmän kokoonkutsujana, joka sovitaan edellisessä kokouksessa. Porin kaupunki toimii ensimmäisen kokouksen kokoonkutsujana.

Muut sopimusehdot

Yleissopimusta käytetään palvelu- ja lapsikohtaisten ostopalvelusopimusten (ostosopimusmalli liitteessä 2.) pohjana, jotka sopimusosapuolet sitoutuvat tekemään kirjallisesti ja laadittujen sopimusmallien mukaisesti. Sopimuskauden alkaessa ja aikana ostaja ja myyjä varmistavat yhteisen käsityksen siitä, mistä palvelusta on kyse, siihen liittyvät mahdolliset rajaukset, toiminta-ajat, asiakirjojen säilyttämisen, yhteydenpidon ja muut käytännön asiat. Sopimuksista pidetään kiinni, eikä sovituista paikoista/määristä ole mahdollista poiketa kesken sopimuskauden.

Sopimuksen voimassaolo ja irtisanominen

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi 1.8.2008 alkaen.

Varausmaksu käyttämättä jääneestä hoitopaikasta, josta on jo tehty lapsikohtainen sopimus ja sijoituspäätös, on 30 % ko. hoidon kuukausihinnasta.

Irtisanomisaika lapsikohtaisissa sopimuksissa on yksi kuukausi. Aiemmin sovitusta päivähoitopaikasta irtisanoutuminen, joka tehdään kuukautta ennen sovittua hoidon päättymistä, ei aiheuta irtisanovalle kunnalle ylimääräisiä maksuja. Lyhyemmästä irtisanoutumisajasta ostava kunta maksaa myyvälle kunnalle kahden viikon hoitomaksun.

Erimielisyyksien ratkaiseminen

Mikäli sopimuksen sisällöstä syntyy sopijaosapuolten kesken erimielisyyksiä, ratkaistaan ne ensisijaisesti osapuolten välisin neuvotteluin. Mikäli neuvottelut eivät johda sovintoratkaisuun, käsitellään asia hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Sopimuskappaleet

Tätä sopimusta on laadittu 11 samansanaista kappaletta, yksi jokaiselle sopimusosapuolelle.

LIITE 6. Päivähoidon minimikustannusten laskentamalli

Kaikki kustannukset vuositasolla yhtä hoidossa/esiovetuksessa olevaa lasta kohden						
	Päiväkoti, alle 3-v.	Päiväkoti, yli 3-v.	Perhepäivä- hoito	Ryhmäperhe- päivähoito	Osapäivä- hoito	Esiopetus
Lasta/työntekijä(suhdeluku)	4	7	4	4	10	10
Hoido- ja kasv. henkilöstön palkat per työntekijä per lapsi	8 750 €	5 000 €	7 000 €	7 500 €	3 500 €	3 500 €
Esimiehen palkka vyörytyksenä	375 €	375 €	375 €	375 €	300 €	300 €
Ruokapalvelut	1 200 €	1 200 €	900 €	1 200 €	900 €	855 €
Vuokra, siivous	1 200 €	1 200 €	0 €	840 €	600 €	960 €
Aineet, tarvikkeet, tavarat	40 €	60 €	0 €	40 €	40 €	80 €
Avustajan ymv. palkat	0 €	250 €	0 €	0 €	125 €	500 €
Vyörytykset, 5 %	578 €	404 €	414 €	498 €	273 €	310 €
MENOT YHTEENSÄ, brutto	12 143 €	8 489 €	8 689 €	10 453 €	5 738 €	6 505 €
VANHEMPIEN MAKSUOSUUS	1 800 €	1 800 €	1 800 €	1 800 €	1 080 €	0 €
MENOT YHTEENSÄ, netto	10 343 €	6 689 €	6 889 €	8 653 €	4 658 €	6 505 €
Prosenttia yli 3-vuotiaan hinnasta, kustannuskertoimen	143 %	100 %	102 %	123 %	68 %	77 %

Simo Pokki/Vertikal Oy

- 2009:
- 1 Sikiön poikkeavuuksien seulonta. Seulonta-asetuksen täytäntöönpanoa tukevan asiantuntijaryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2754-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2755-1 (PDF)
 - 2 Selvitys EVO-pisteitä tuottaneista terveystieteellisistä julkaisuista vuosilta 2003-2005. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2756-8 (PDF)
 - 3 Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma. Mieli 2009 -työryhmän ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi.
ISBN 978-952-00-2767-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2768-1 (PDF)
 - 4 Raskaan olevien päihdeongelmaisten naisten hoidon varmistaminen -työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2769-8 (PDF)
 - 5 Yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet 2009.
ISBN 978-952-00-2770-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2771-1 (PDF)
 - 6 Enhetliga grunder för icke-brådskande vård 2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2773-5 (PDF)
 - 7 Skenaarioita sosiaalimenoista. Terveystieteellisen vaikutuksen ja analyysimallin esittely.
ISBN 978-952-00-2774-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2775-9 (PDF)
 - 8 Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelma vuodelle 2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2776-6 (PDF)
 - 9 Salme Kallinen-Kräkin . Kaste-ohjelman valtakunnallinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2008-2011. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2777-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2778-0 (PDF)
 - 10 Sosiaaliturvan uudistamiskomitean (SATA) ehdotus sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen keskeisistä linjauksista. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2779-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2780-3 (PDF)
 - 11 Katja Uosukainen, Hanna-Leena Autio, Minna Leinonen. Tasa-arvosuunnitelmat ja palkkakartoitukset Suomessa 2008. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2781-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2782-7 (PDF)
 - 12 Mikko Wennberg, Olli Oosi, Kaisa Alavuotunki, Sirpa Juutinen, Henrik Pekkala. Sosiaalialan kehittämishankkeen arviointi. Loppuraportti: Tulosten ja vaikutusten arviointi.
ISBN 978-952-00-2793-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2794-0 (PDF)
 - 13 Selvitys ensihoidon ja sairaankuljetuksen kehittämisestä. Sairaan kuljetuksen ja ensihoidon kehittämisen ohjausryhmän loppuraportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2795-7 (PDF)

- 14 Tuottava, tuloksellinen ja laadukas työsuojeluvalvonta 2015. Työsuojeluhallinnon resurssityöryhmän raportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2796-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2797-1 (PDF)
- 15 Tupakkapoliittisia lakimuutoksia ja toimia valmisteleavan työryhmän loppu- ja väliraportit. Ehdotukset tupakkalain ja tupakkaverolain muutoksiksi.
ISBN 978-952-00-2806-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2807-7 (PDF)
- 16 Sanna Parrila. Perhepäivähoitohenkilöstön osaamisen kehittäminen. PERHOKE-hankkeen loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2808-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2809-1 (PDF)
- 17 Vaihtoehtohoitojen sääntelytarve. Vaihtoehtohoitoja koskevan lainsäädännön tarpeita selvittäneen työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2810-7 (PDF)
- 18 Kosteusvauriot työpaikoilla. Kosteusvauriotyöryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2811-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2812-1 (PDF)
- 19 Hannu Jokiluoma, Hannele Jurvelius. Työsuojelupiirien tuottavuusryhmän loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2813-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2814-5 (PDF)
- 20 Plan för mentalvårds- och missbruksarbete. Förslag av arbetsgruppen Mieli 2009 för att utveckla mentalvårds- och missbruksarbete fram till år 2015. (Endast på webben)
ISBN 978-952-00-2819-0 (PDF)
- 21 Huumausainepoliitiikan kertomus v. 2008 valtioneuvostolle. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2820-6 (PDF)
- 22 Toivo Niskanen, Hannu Kallio, Paula Naumanen, Jouni Lehtelä, Mika Lauhamo, Jorma Lappalainen, Jarmo Sillanpää, Erkki Nykyri, Antti Zitting, Matti Hakkola. Riskinarviointia koskevien työturvallisuus- ja työterveyssäännösten vaikuttavuus.
ISBN 978-952-00-2821-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2822-0 (PDF)
- 23 Salme Kallinen-Kräkin. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma Kaste 2008-2011. Hankeavustusopas. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2823-7 (PDF)
- 24 Neuvonta- ja palveluverkosto ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2833-6 (PDF)
- 25 Simone Ghislandi, Joni Hokkanen, Aki Kangasharju, Ismo Linnosmaa, Matteo Galizzi, Marisa Miraldo, Hannu Valtonen. Reference pricing in Finnish pharmaceutical markets. Pre-policy evaluation. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2835-0 (PDF)
- 26 Nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (KASTE) 2008-2011. Handbok om projektunderstöd. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2836-7 (PDF)

- 27 Göran Bondjers, Paulien Bongers, Marilyn Fingerhut, Timo Kauppinen, Stavroula Leka, Paul Schulte, Vappu Taipale, Hannu Uusitalo. Meeting future needs of Finnish working life through a healthy workforce. 2009 international evaluation of the Finnish Institute of Occupational Health.
ISBN 978-952-00-2837-4 (pb)
ISBN 978-952-00-2838-1 (PDF)
- 28 Varhaiskasvatuksen uudistamisen linjauksia. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2847-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2848-0 (PDF)
- 29 Esitys varhaiskasvatusalan koulutuksen valtakunnalliseksi arvioimiseksi. Varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin valmisteluryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2851-0 (PDF)
- 30 Lasten seksuaalisen hyväksikäytön selvittäminen. Työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2852-7 (PDF)
- 31 Oikeuslääkinnän organisointia Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa selvittävän työryhmän väliraportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2853-4 (PDF)
- 32 Arvo Myllymäki. Eläketurvakeskusta koskevan sääntelyn uudistamistarpeiden selvittäminen. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2859-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2860-2 (PDF)
- 33 Evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän uudistamistyöryhmän mietintö. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2861-9 (PDF)
- 34 Oppilas- ja opiskelijahuoltotyöryhmän toimenpide-ehdotukset. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2868-8 (PDF)
- 35 Poronhoitajien sijaisapukokeilu. Poronhoitajien sijaisapukokeilua valmistelleen työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2869-5 (PDF)
- 36 Rådgivnings- och servicenätverk för att främja äldre personers välfärd och hälsa. En förkortad version av rapporten. (Endast på webben)
ISBN 978-952-00-2875-6 (PDF)
- 37 Tavoitteena tasa-arvo. Keskustelua rajat ylittävästä prostituutiosta. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2882-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2883-1 (PDF)
- 38 Potilasturvallisuuden edistämisen ohjausryhmä ja työvaliokunnat edistävät potilasturvallisuutta. Ohjausryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2884-8 (PDF)
- 39 Yrittäjien sosiaaliturvan kehittäminen. Yrittäjät 2009 -työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2885-5 (PDF)
- 40 Sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon alan laboratoriotoimintaa selvittävän työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2886-2 (PDF)
- 41 Traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki ja palvelut. Työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2889-3 (PDF)

- 42 Suomen kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunta. Toimintakertomus 2008. Nämnden för internationella adoptionsärenden i Finland. Verksamhetsberättelse 2008. The National Board of Inter-Country Adoption Affairs. Annual Report 2008. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2890-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2891-6 (PDF) (fin)
ISBN 978-952-00-2892-3 (PDF) (swe)
ISBN 978-952-00-2893-0 (PDF) (eng)
- 43 Sukupuolisilmälasit käyttöön! Loppuraportti.
ISBN 978-952-00-2870-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2871-8 (PDF)
- 44 Joukkoruokailun kehittäminen Suomessa. Joukkoruokailun seuranta- ja kehittämistyöryhmän toimenpidesuositus. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2894-7 (PDF)
- 45 Kaisa Jaakkola, Pekka Huuhtanen, Irja Kandolin. Psykososiaalisten työolojen kehitys vuosina 1997-2008.
ISBN 978-952-00-2895-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2896-1 (PDF)
- 46 Toimiva terveyskeskus. Toimeenpanosuunnitelma. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2899-2 (PDF)
- 47 Nuorten terveystapatutkimus 2009. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977-2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2902-9 (PDF)
- 48 Suomen romanipoliittinen ohjelma. Työryhmän esitys. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2911-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2912-8 (PDF)
- 49 Opiskeluterveydenhuollon kustannukset ja järjestämistapaehdotukset. Työryhmämuistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2917-3 (PDF)
- 50 Taina Riski. Naisiin kohdistuva väkivalta ja tasa-arvopolitiikka. Tasa-arvoselonteon taustaselvitys.
ISBN 978-952-00-2930-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2931-9 (PDF)
- 51 Kristiina Brunila. Sukupuolten tasa-arvo korkeakoulutuksessa ja tutkimuksessa.
ISBN 978-952-00-2932-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2933-3 (PDF)
- 52 Heli Kuusi, Ritva Jakku-Sihvonen, Marika Koramo. Koulutus ja sukupuolten tasa-arvo.
ISBN 978-952-00-2934-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2935-7 (PDF)
- 53 Raija Julkunen. Työelämän tasa-arvopolitiikka.
ISBN 978-952-00-2924-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2925-8 (PDF)
- 54 Anne-Maria Holli, Marjo Rantala. Tasa-arvoviranomaisten institutionaalinen asema.
ISBN 978-952-00-2926-5 (nid.)
ISBN 978-952-00-2927-2 (PDF)
- 55 Johanna Lammi-Taskula, Minna Salmi, Sanna Parrukoski. Työ, perhe ja tasa-arvo.
ISBN 978-952-00-2928-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2929-6 (PDF)

- 56 Sosiaali- ja terveysministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2011-2014. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2940-1 (PDF)
- 57 Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden infektio-ongelmien ehkäisy.
ISBN 978-952-00-2938-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2939-5 (PDF)
- 58 Lasten ja nuorten tupakoimattomuuden edistäminen – yhteinen vastuumme
ISBN 978-952-00-2905-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2906-7 (PDF)
- 59 Terveysturvan laitosturvallisuuden kehittäminen. Työryhmämuistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2948-7 (PDF)
- 60 Vakiintumisen vuodet. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan toimintakausi 2006-2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2949-4 (PDF)
- 61 Rauno Ihalainen, Pekka Rissanen. Kuntoutuslaitosselvitys 2009. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2950-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2951-7 (PDF)
- 62 Sosiaaliturvan uudistamiskomitean (SATA) ehdotukset sosiaaliturvan uudistamiseksi. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2952-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2953-1 (PDF)
- 63 Simo Pokki. Päivähoitopalvelun valinnanvapauden lisääminen kuntarajat ylittämällä. Selvityshenkilön raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2954-8 (PDF)